

Global Entrepreneurship Monitor **Resum executiu Catalunya 2016**

Amb la col·laboració de:

Universitat Autònoma
de Barcelona

Autors i equip de recerca:

Carlos Guallarte (director GEM Catalunya)
Joan Lluís Capelleras
Marc Fíguls
Enric Genescà
Teresa Obis

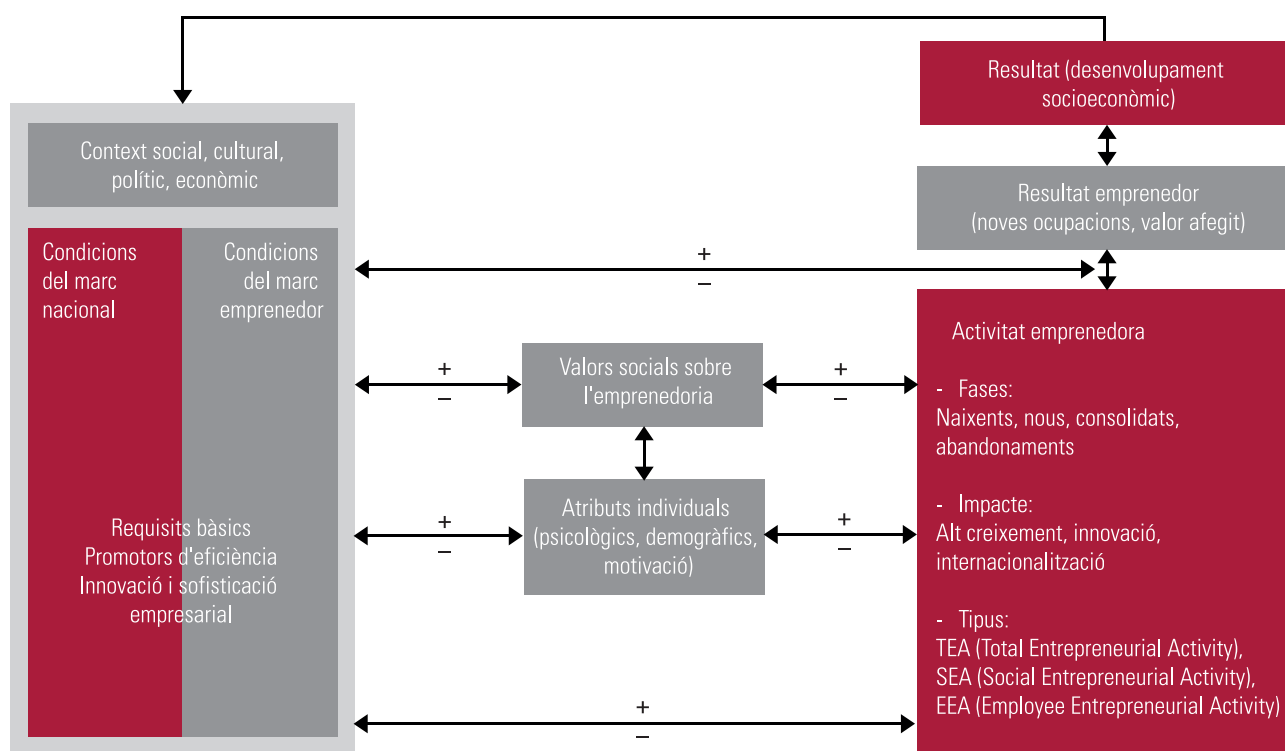
Dipòsit Legal B 12767-2017

Les dades utilitzades per a la confecció d'aquest informe són recollides pel Consorci Internacional GEM. La seva anàlisi i interpretació és responsabilitat exclusiva dels autors.

Resum executiu

L'informe GEM Catalunya 2016 analitza l'activitat emprenedora a Catalunya durant el 2016 i la seva evolució en els últims anys. També examina els valors i les percepcions de la població que afecten la decisió de crear una empresa. Alhora, presenta el perfil de les persones involucrades en el procés emprenedor i el de les empreses constituïdes recentment. Finalment, identifica les variables de l'entorn que influeixen en l'emprenedoria a Catalunya. L'informe es basa, d'una banda, en una enquesta a una àmplia mostra de la població adulta catalana i, de l'altra, en una enquesta a experts del sistema emprenedor a Catalunya, així com en dades recollides de fonts secundàries. A continuació es presenten els principals resultats de l'estudi tant per a Catalunya com per a la província de Barcelona, que es comparen amb els d'Espanya i països d'Europa amb economies basades en la innovació segons la classificació del World Economic Forum¹.

Figura 1. Model conceptual GEM

Font: GEM 2015 / 2016 Global Report (Kelley, Singer i Herrington, 2016).

Valors, percepcions i aptituds emprenedores de la població catalana

Segons el model conceptual del projecte GEM, la intenció d'emprendre i l'eventual materialització de la creació d'una nova empresa depèn, d'una banda, de la valoració que la societat fa de l'emprenedoria i, de l'altra, que l'emprenedor potencial percebi que existeixen bones oportunitats i consideri que disposa de les capacitats necessàries per emprendre.

¹ El World Economic Forum classifica els països en tres grans categories que reflecteixen els diferents estadis de desenvolupament econòmic: economies basades en factors de producció, economies basades en l'eficiència i economies basades en la innovació, i situa Espanya i Catalunya en aquesta última categoria juntament amb la majoria de països europeus, països nord-americans i alguns països de l'est asiàtic.

Pel que fa a la valoració social, els resultats del projecte GEM indiquen que l'any 2016 el percentatge de la població adulta catalana que opina que emprendre atorga estatus social i econòmic es manté estable respecte de l'any anterior (49% del total) (gràfic 1). A Espanya aquest percentatge és una mica superior, ja que l'últim exercici augmenta dos punts percentuals (passa del 49 al 51%). Igual que els últims quatre anys, es manté un ampli diferencial amb els països més avançats perquè en aquests la proporció de persones que consideren que emprendre atorga un estatus més elevat és del 70%.

Amb tot, cal assenyalar que la percepció que té la societat del fet que iniciar un negoci o ser emprenedor és una bona opció professional és molt similar a Catalunya i als països més avançats. L'any 2016 el percentatge se situa al 57%, a la UE al 57% i als països basats en la innovació arriba al 58%, mentre que a Espanya és del 54%. A més, l'opinió de la població sobre la difusió de notícies positives sobre l'emprenedoria als mitjans de comunicació, el 2016 es trobava al voltant del 54% a Catalunya, quatre punts percentuals per sobre d'Espanya i tres punts per sota de la mitjana dels països de la UE basats en la innovació.

Pel que fa a la percepció d'oportunitats per emprendre, els resultats indiquen que el percentatge de persones que perceben bones oportunitats a Catalunya el 2016 és del 30%, fet que suposa un creixement remarcable de quatre punts percentuals respecte de l'any anterior i continua la tendència creixent en aquesta variable des de l'any 2012. A Espanya es manté al 26% i, per tant, es troba quatre punts per sota de Catalunya. Això no obstant, quan es compara amb Europa i els països més avançats s'observa que encara hi ha un diferencial important (10 punts percentuals per sota de la UE i 11 punts per sota del conjunt de països basats en la innovació). Tot i així, l'evolució sobre la percepció d'oportunitats que s'ha produït els últims quatre anys és positiva i posa de manifest que un percentatge creixent de la població catalana detecta bones oportunitats de negoci susceptibles de ser explotades mitjançant la creació de noves empreses (gràfic 2).

Quant a la percepció sobre els coneixements i habilitats necessaris per emprendre, una mica més de la meitat de la població adulta catalana (51%) declara que els té. A Espanya aquest percentatge és del 47%. Ambdós percentatges són superiors a la mitjana dels països basats en la innovació (44%) i de la UE (42%). En aquest sentit, al llarg del període 2004-2016 Catalunya ha estat sempre per sobre dels valors d'Espanya i Europa.

A més de les habilitats percebudes, el projecte GEM també considera que la por davant del fracàs pot afectar la decisió de crear una empresa. L'any 2016 un 41% dels entrevistats a Catalunya manifesta que aquest factor és un obstacle per emprendre, cosa que situa Catalunya tres punts per sota dels països basats en la innovació (44%) i quatre punts per sota d'Espanya i la UE (tots dos amb un 45%). En general, aquest indicador presenta valors similars en la comparativa des de l'any 2013.

A més a més, el coneixement que una persona té d'emprenedors que han creat la seva pròpia empresa i que per a aquesta persona puguin constituir models de referència és un factor que pot ser igualment rellevant a l'hora de plantejar-se la creació d'una empresa. Aquest indicador el 2016 arriba a valors molt similars a Catalunya (34%), Espanya (36%), la UE (34%) i països basats en la innovació (36%). En aquesta mateixa línia, els últims anys s'ha produït una convergència en aquests valors dels diferents contextos geogràfics.

La interacció dels factors descrits fins aquí (principalment la valoració social de l'activitat emprenedora i la percepció d'oportunitats i aptituds personals) determina en bona mesura la intenció d'emprendre. Aquesta variable de l'emprenedoria potencial considera el percentatge de la població que en un determinat període manifesta la intenció de crear una empresa pròpia en els pròxims anys. El 2016 se situa a Catalunya al 6,2%. A Espanya la intenció d'emprendre es troba a un nivell molt semblant (6,1%), mentre que a la UE arriba al 13,1% i als països basats en la innovació puja fins al 18,5% (gràfic 3).

Si s'observa la tendència de la intenció d'emprendre durant el període 2004-2016 per a Catalunya, s'aprecia un augment durant els anys més durs de la crisi i un descens en els últims anys. Cal indicar que des del 2012 es produeix un descens continuat d'aquest percentatge, encara que l'últim exercici la disminució ha estat la més petita dels últims anys (poc més d'un punt percentual). La manca de possibilitats de trobar una feina com a assalariat en plena crisi podria haver impulsat moltes persones a plantejar-se la creació d'una empresa pròpia com una sortida per a aquesta situació. En canvi, en els últims anys el percentatge d'emprenedors potencials baixa fins a nivells similars als dels anys previs a la crisi.

L'evolució d'aquesta variable a Barcelona és similar a la de Catalunya, si bé la primera suavitza lleugerament les tendències. A Espanya la intenció d'emprendre decreix des del 2012 i el 2016 es manté al mateix nivell que l'any anterior, mentre que als països de la UE i al total de països basats en la innovació l'augment és continuat.

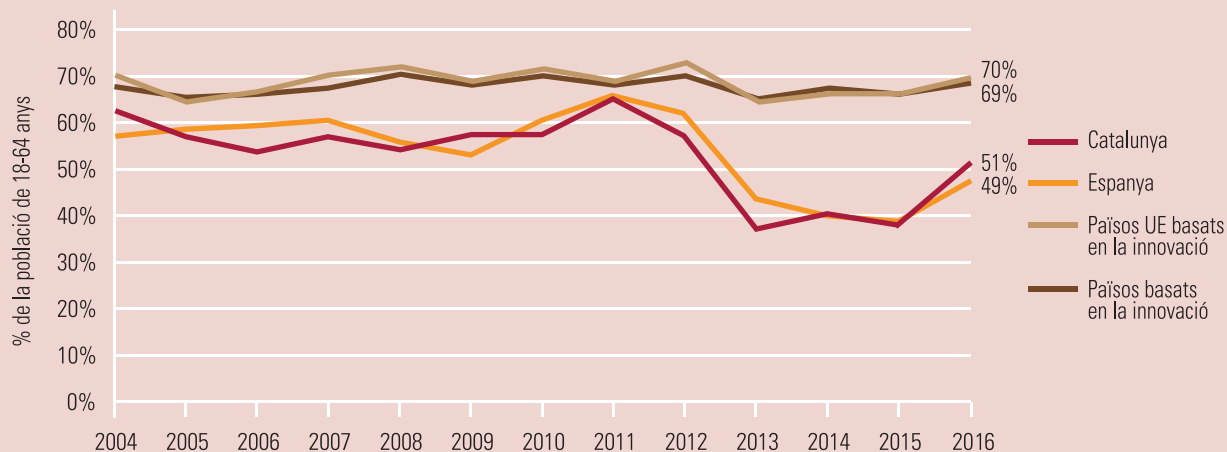
Si comparem el conjunt de variables sobre percepcions, valors i aptituds de la població, s'observa que Catalunya està més ben posicionada que Espanya. Tanmateix, Catalunya queda per sota de la UE i del conjunt de països avançats en la percepció del fet que emprendre genera un bon estatus social i econòmic, si bé s'observa que emprendre es considera una bona opció professional i que als mitjans de comunicació tendeixen a aparèixer històries d'èxit empresarial. Un altre aspecte que cal destacar és que, tot i la recuperació sostinguda en els últims anys de la percepció de bones oportunitats per crear una empresa, el nivell de percepció encara roman al voltant de deu punts per sota dels països basats en la innovació. Aquestes dues qüestions sobre l'estatus que atorga l'emprenedoria i la percepció d'oportunitats són les que poden explicar el diferencial en la intenció d'emprendre entre Catalunya i els països més avançats (gràfic 4).

Els resultats relatius a les percepcions, valors i aptituds de la població adulta a Barcelona són similars als que s'observen a la resta de Catalunya. La diferència més rellevant fa referència a l'opinió sobre si en els mitjans de comunicació apareixen històries d'èxit, en què la demarcació de Barcelona es troba quatre punts percentuals per sobre de la resta de Catalunya. També s'observa que la percepció de coneixements i habilitats per emprendre es troba dos punts per sobre a Barcelona (gràfic 5).

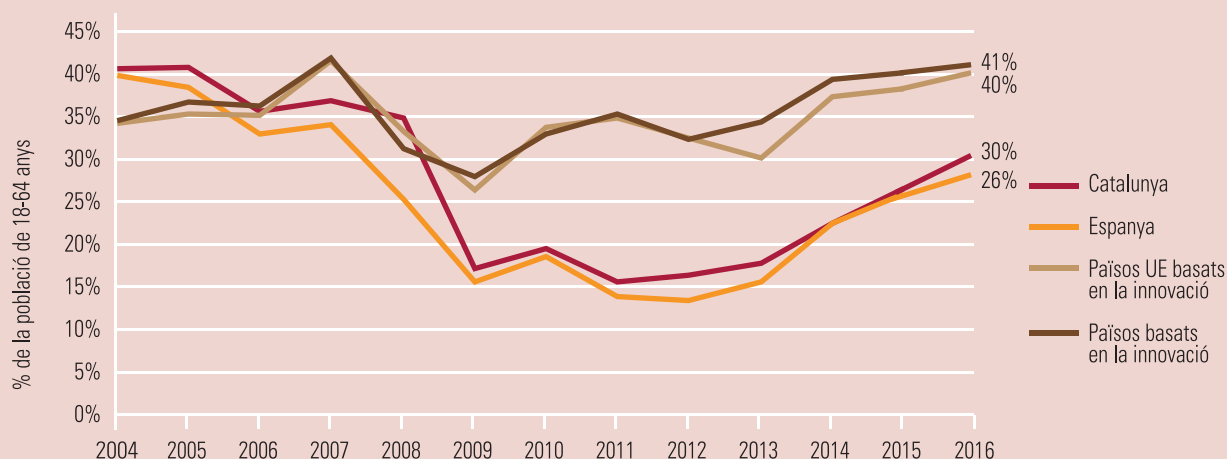
En el percentatge de respostes afirmatives a la qüestió de si es considera que emprendre aporta estatus social i econòmic, Catalunya (49%) continua estant 21 punts percentuals per sota del conjunt de països avançats (70%). D'altra banda, tot i la recuperació de gairebé quatre punts en la percepció de l'existència de bones oportunitats per emprendre, Catalunya (30%) continua onze punts per sota d'aquests països (41%).

Aquests dos aspectes són, bàsicament, els que expliquen que en bona part de la sèrie històrica considerada, la intenció d'emprendre (emprenedors potencials) quedi per sota del conjunt dels països basats en la innovació, que el 2016 arriba a la diferència màxima de 12 pp (6,2% a Catalunya vs 18,5%). La disminució d'aquest indicador a Catalunya, que observem de 2012 a 2016 (-7,9 pp), s'ha de considerar com una correcció d'un comportament anòmal que va ocórrer en les circumstàncies excepcionals de crisi i que baixa fins a nivells semblants als dels anys que la van precedir.

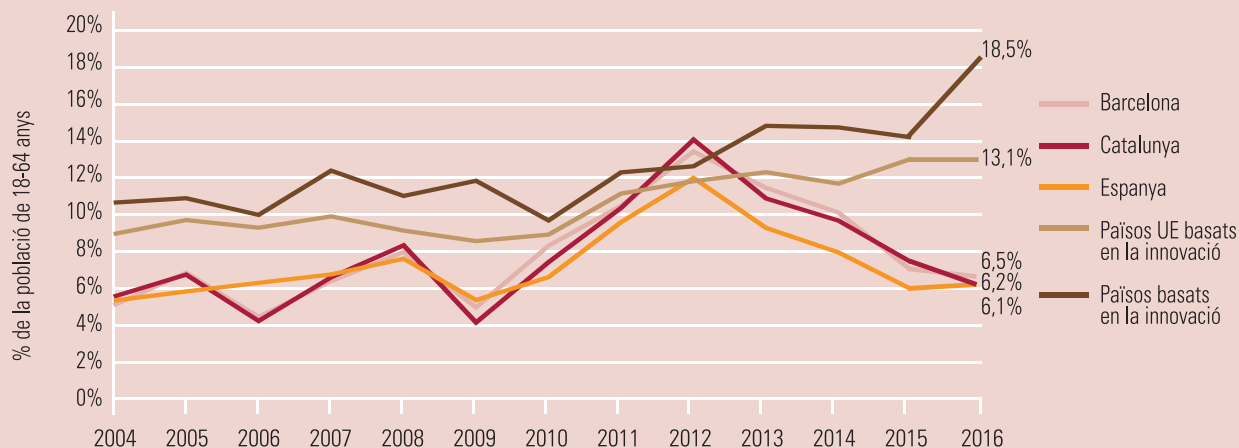
Gràfic 1. Evolució de l'opinió que emprendre atorga estatus social i econòmic a Catalunya, Espanya, països de la UE basats en la innovació i tots els països basats en la innovació, durant el període 2004-2016

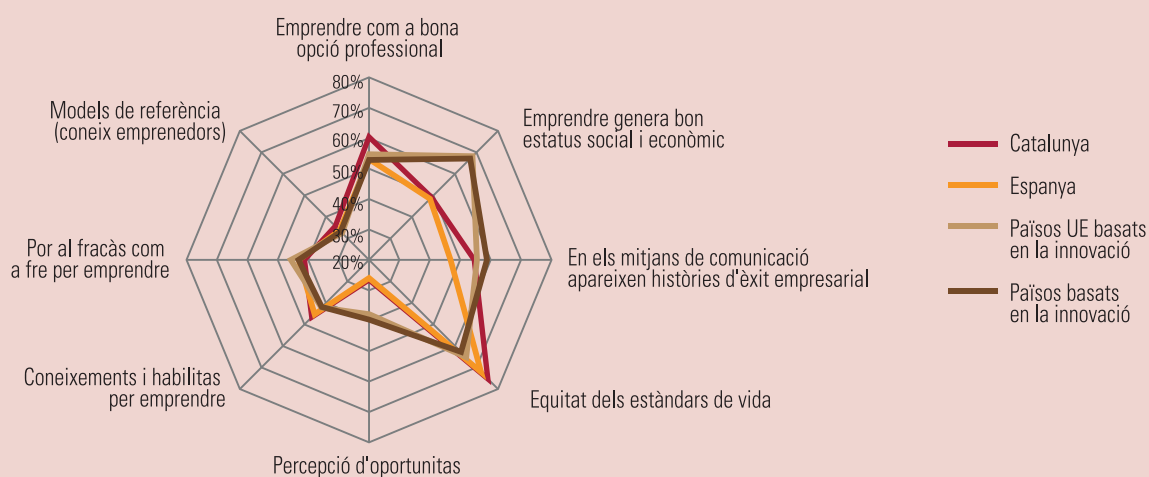
Gràfic 2. Evolució de la percepció d'oportunitats per emprendre en els pròxims 6 mesos a Catalunya, Espanya, països de la UE basats en la innovació i tots els països basats en la innovació, durant el període 2004-2016

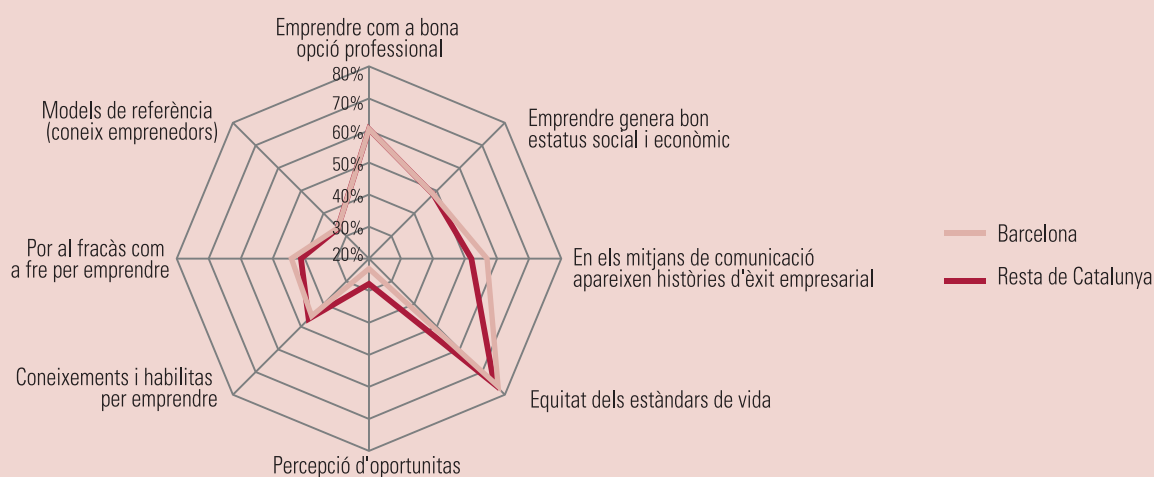
Gràfic 3. Evolució de la intenció d'emprendre: percentatge de la població de 18-64 anys que espera emprendre en els pròxims 3 anys (emprenadors potencials) a Barcelona, Catalunya, Espanya, països de la UE basats en la innovació i tots els països basats en la innovació, durant el període 2004-2016

Gràfic 4. Percepcions, valors i aptituds dels catalans respecte d'Espanya, països de la UE basats en la innovació i tots els països basats en la innovació, 2016

Gràfic 5. Percepcions, valors i aptituds dels barcelonins respecte de les persones de la resta de Catalunya, 2016

Activitat emprendedora: TEA i EEA

La materialització de la intenció d'emprendre es mesura, en el projecte GEM, amb la taxa d'activitat emprendedora (TEA: *Total Entrepreneurial Activity*), que és el percentatge de persones de la població adulta (de 18 a 64 anys) que està engegant una empresa durant l'últim any però que no ha pagat salaris durant més de tres mesos (emprenedors naixents) o que posseeix un negoci que ha pagat salaris durant més de 3 mesos i no més de 42 mesos (emprenedors nous).

L'índex TEA revela que el 2016 el 6,99% de la població adulta catalana de 18 a 64 anys estava involucrada en activitats emprendedores en fase inicial. Per demarcacions, la TEA de Barcelona és del 7,01%, Girona del 7,93%, Lleida del 6,79% i Tarragona del 6,08% (gràfic 6). La TEA catalana és 1,76 punts superior a l'espanyola (5,23%), per bé que encara és un punt inferior que l'europea (8,09%) i dos respecte de la dels països basats en la innovació (9,07%).

Després de baixar 1,1 punts el 2015, ha incrementat 0,6 punts el 2016, fet especialment rellevant perquè s'ha produït en un entorn en què la TEA estatal s'ha reduït (-0,5 pp) (gràfic 9). L'augment de la TEA a Catalunya és el resultat de la disminució dels emprenedors naixents (-0,4 pp) i de l'augment dels nous (+0,9 pp) (gràfic 10). Segurament les altes taxes d'emprenedors naixents des del 2011 fins al 2014 han tingut un efecte diferit en el creixement dels emprenedors nous entre els anys 2014 i 2016. El percentatge d'emprenedors nous a Catalunya (4,6%) i Barcelona (4,8%) és molt superior al d'Espanya (2,9%) i Europa (3,2%). No obstant això, és preocupant la xifra d'emprenedors naixents, que és la més baixa de la sèrie històrica (tret del 2004), i d'emprenedors potencials (6,2%), també la més baixa des del 2010.

Els emprenedors consolidats (iniciatives empresarials de més de 3,5 anys) representen el 10,6% de la població adulta de Catalunya, i han augmentat lleugerament respecte de l'any anterior (10,0%). En canvi, a Espanya s'han reduït (-1,5 punts), i ha quedat un valor (6,2%) de gairebé quatre punts i mig per sota del de Catalunya (gràfic 11).

Després de tres anys de descens, el 2016 el percentatge de persones que han abandonat una activitat empresarial ha crescut notablement (gràfic 12), i arriba a l'1,75% de la població adulta (0,76 pp més que el 2015). Es tracta d'una xifra una mica superior a la d'Espanya (1,59%) i a la mitjana de la sèrie històrica de Catalunya 2004-2016 (1,59%) i inferior a la d'Europa (2,54%) i a la dels països basats en la innovació (3,02%). Si es desglossa el tipus d'abandonament de l'activitat, la venda o el traspàs representen el 0,35%, que ha baixat 0,2 pp, i el tancament l'1,40%, que ha incrementat 0,95 pp. A Catalunya el percentatge de tancaments s'ha duplicat, i representa el 80% dels abandonaments. La principal raó dels abandonaments ha estat que el negoci no era rendible (58%)

A més dels indicadors anteriors basats en iniciatives emprendedores independents, el GEM també calcula la intraprenedoria (EEA: *Entrepreneurial Employee Activity*), és a dir, l'activitat emprendedora que duen a terme alguns treballadors dins d'organitzacions existents quan han participat activament en els últims tres anys liderant el desenvolupament de nous productes/serveis, i/o creant noves empreses sota el paraigua del seu ocupador (*spin-offs/spin-outs*). L'EEA a Catalunya ha estat del 3,2%, s'ha més que duplicat en un any amb un increment d'1,7 pp. Continua essent superior a Espanya (2,7%), però gairebé 2 pp inferior a la d'Europa i a la dels països GEM d'economies basades en la innovació. Amb tot, les distàncies s'han reduït considerablement respecte d'aquests últims.

En el benchmarking autonòmic, Catalunya apareix en els primers llocs en emprenedors nous, en emprenedors en fase inicial i en emprenedors consolidats. Tot i així, en la comparació internacional amb els països GEM

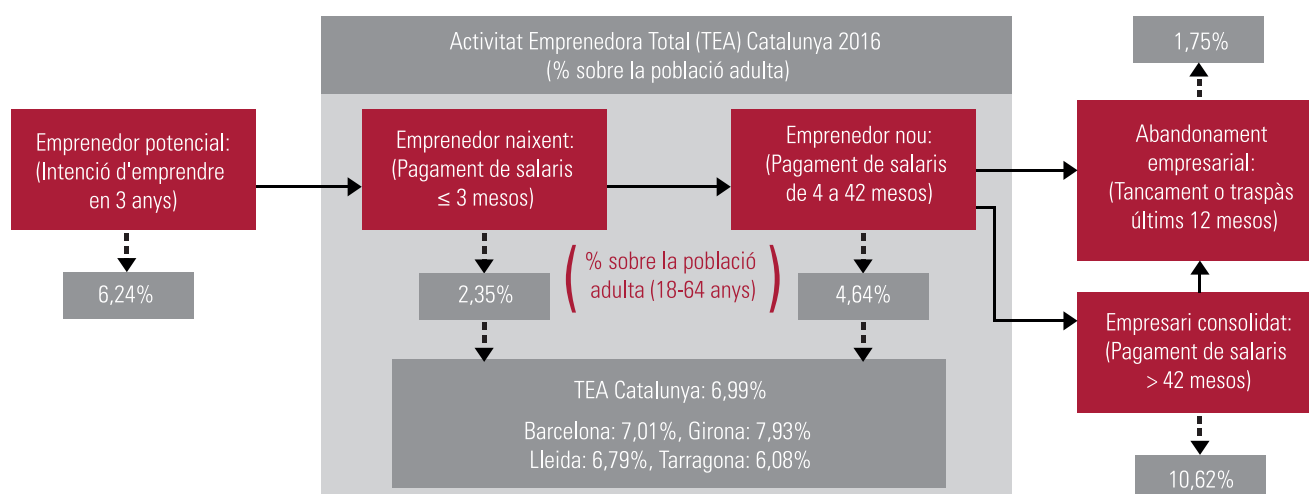
d'economies basades en la innovació, Catalunya se situa en els últims en emprenedors potencials i naixents (gràfics 15 i 16).

Precisament si es comparen les dades de Catalunya amb les d'Europa, es detecta un dinamisme més elevat en aquesta última. Tot i que la TEA és força similar (un punt menor la catalana), la mitjana dels països GEM d'Europa amb economies basades en la innovació més que duplica Catalunya en emprenedors potencials (13,13% vs 6,24%) i naixents (5,04% vs 2,35%); és una mica més de la meitat en emprenedors consolidats (6,21% vs 10,62%) i gairebé la duplica en abandonaments (2,54% vs 1,75%) i en intraprenedors (5,0% vs 3,2%). Aquests valors reflecteixen comportaments i estructures empresarials molt diferents.

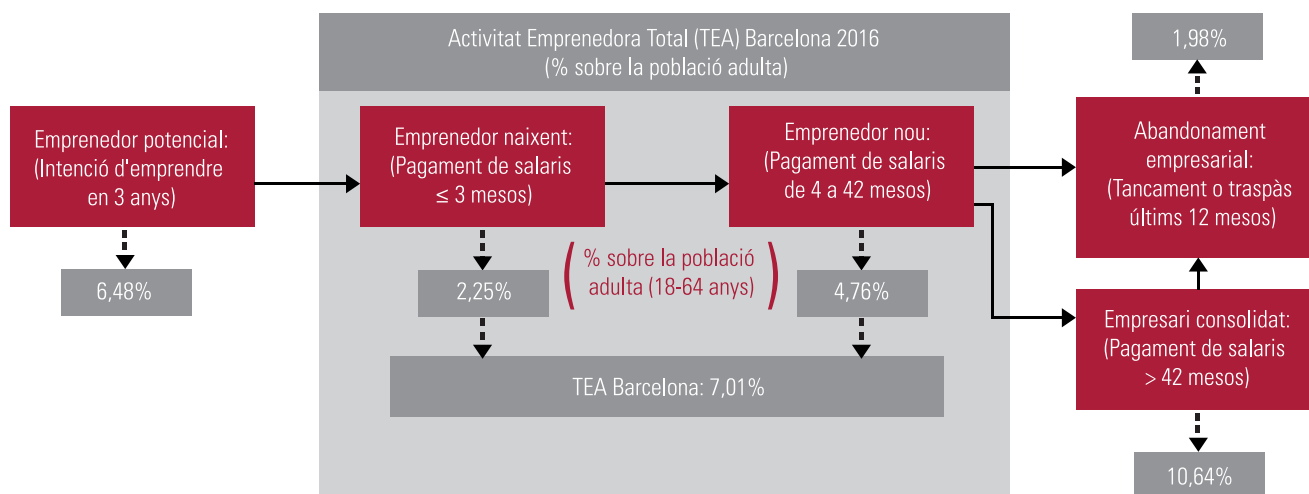
La TEA de Catalunya és del 6,99%, 1,76 punts superior a l'espanyola (5,23%), per bé que encara és un punt inferior que l'europea (8,09%) i dos respecte de la dels països basats en la innovació (9,07%). Destaca que l'augment de 0,6 punts respecte del 2015 s'hagi produït en un context de reducció de la TEA estatal (-0.5 pp).

L'EEA o taxa d'intraprenedors de Catalunya s'ha més que duplicat en un any, i arriba al 3,2%. Continua essent superior que la d'Espanya (2,7%), però és gairebé 2 pp inferior que la d'Europa i dels països GEM d'economies basades en la innovació.

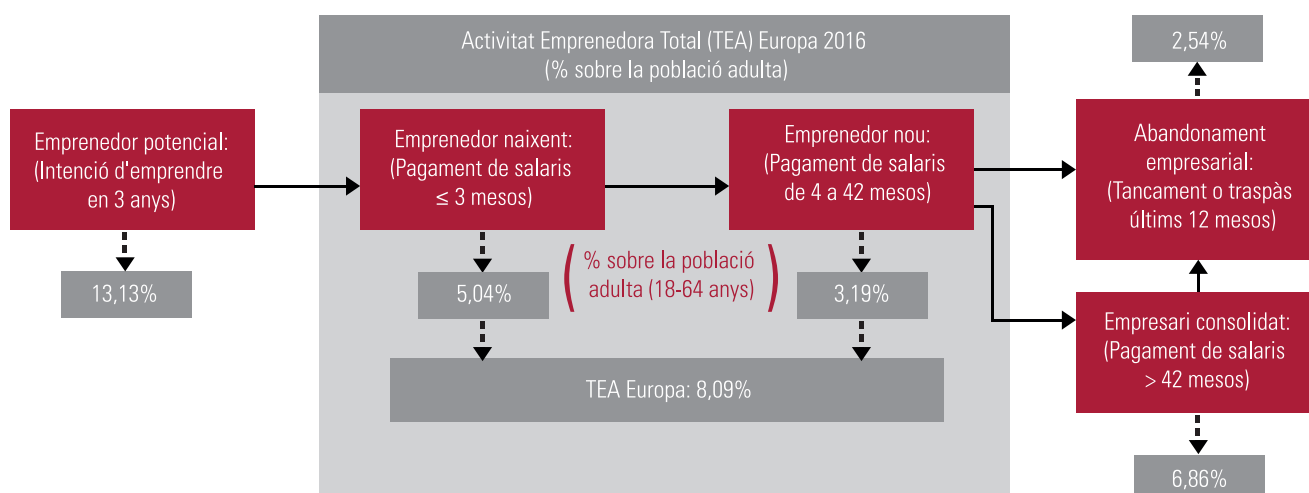
Gràfic 6. El procés empenedor a Catalunya, 2016

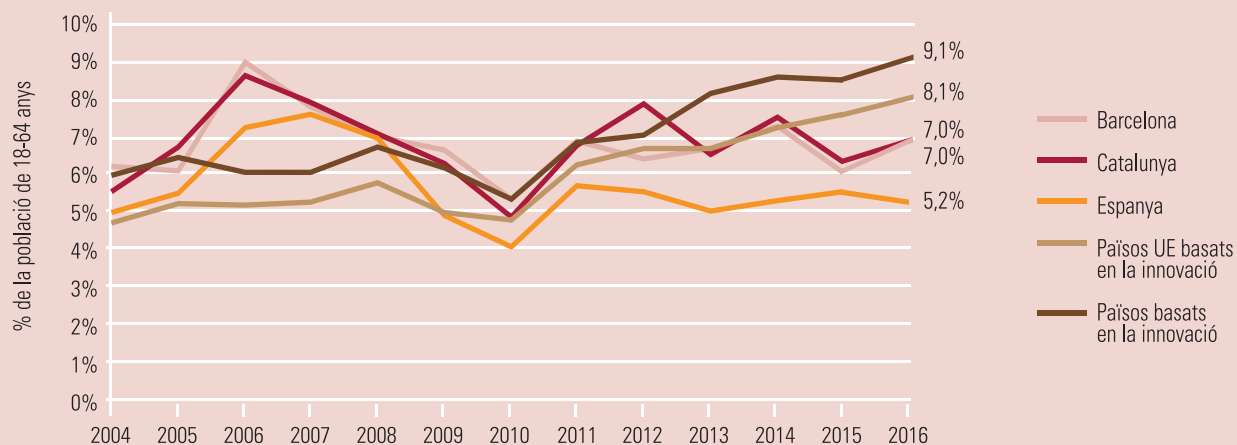
Gràfic 7. El procés emprenedor a Barcelona, 2016

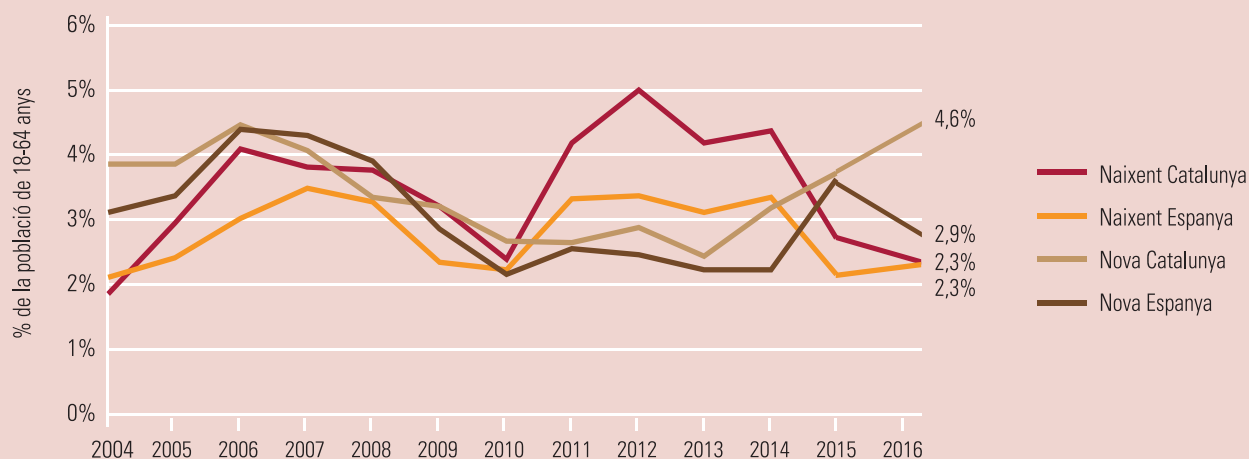
Gràfic 8. El procés emprenedor als països d'Europa basats en la innovació, 2016

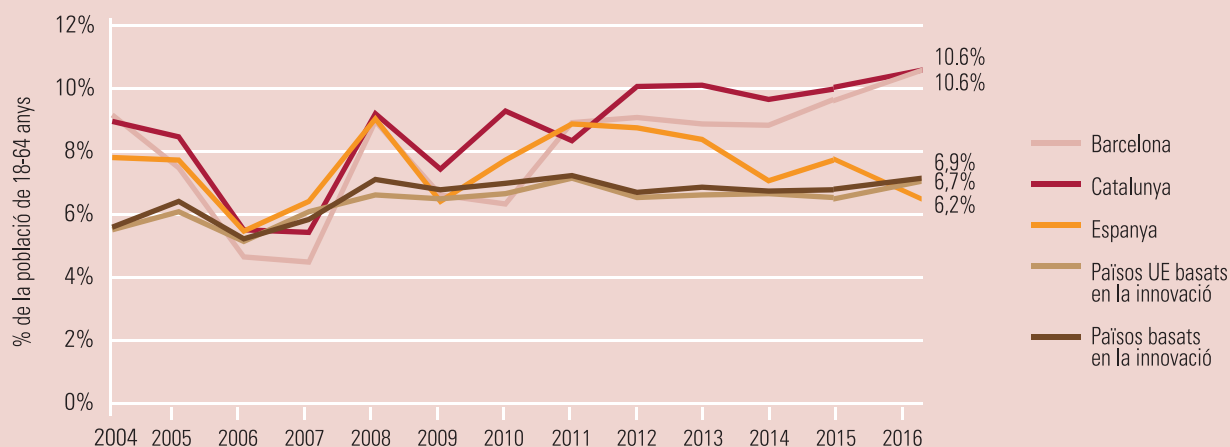
Gràfic 9. Evolució de l'índex TEA de Barcelona, Catalunya, Espanya, països UE basats en la innovació i tots els països basats en la innovació, durant el període 2004-2016

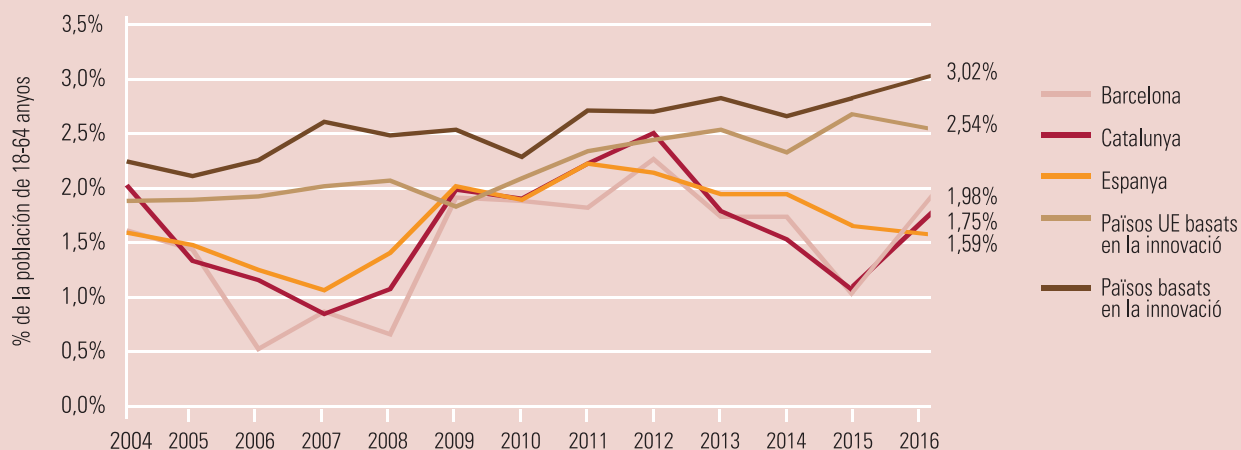
Gràfic 10. Evolució del percentatge de la població de 18-64 anys involucrat en negocis naixents i en negocis nous a Catalunya i Espanya, durant el període 2004-2016

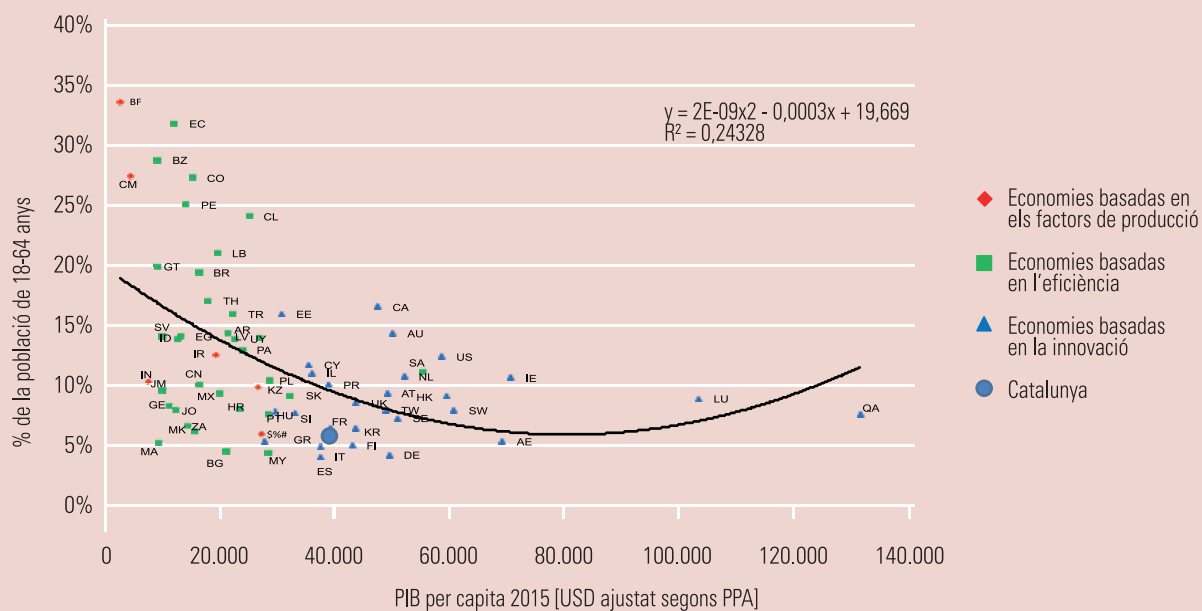
Gràfic 11. Evolució del percentatge de la població de 18-64 anys involucrada en negocis consolidats a Barcelona, Catalunya, Espanya, països de la UE basats en la innovació i tots els països basats en la innovació, durant el període 2004-2016

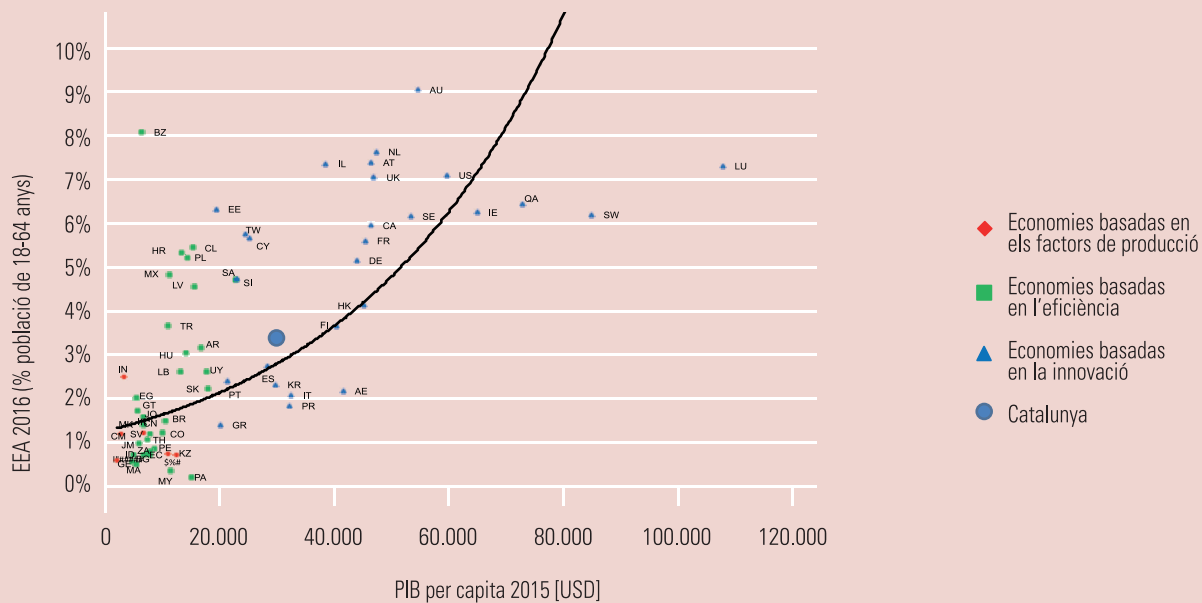
Gràfic 12. Evolució del percentatge de la població de 18-64 anys que ha abandonat un negoci en els últims 12 mesos a Barcelona, Catalunya, Espanya, països de la UE basats en la innovació i tots els països basats en la innovació, durant el període 2004-2016

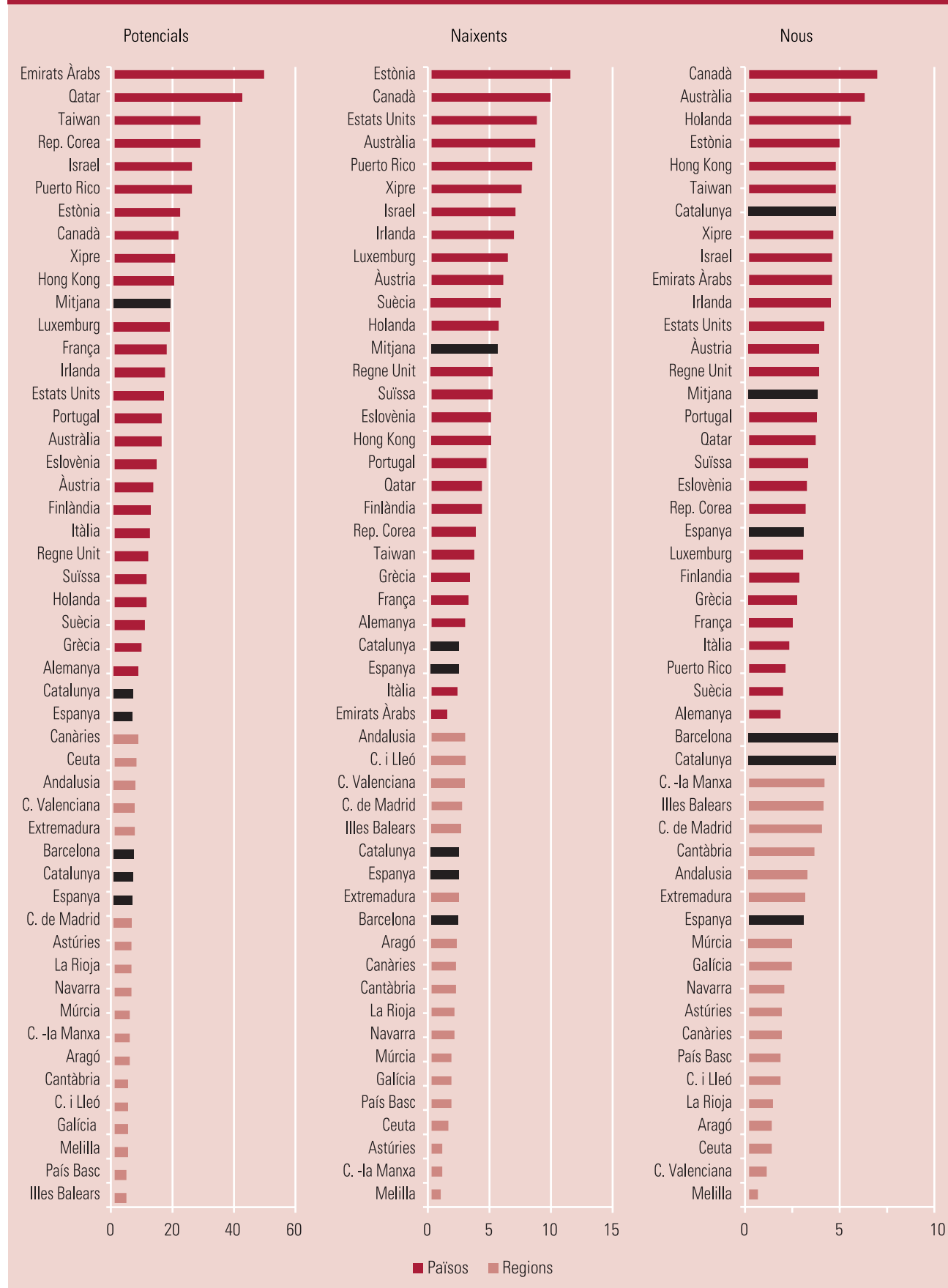
Gràfic 13. Relació entre l'indicador TEA (2016) i el nivell de desenvolupament mesurat en PIB per càpita (2015)

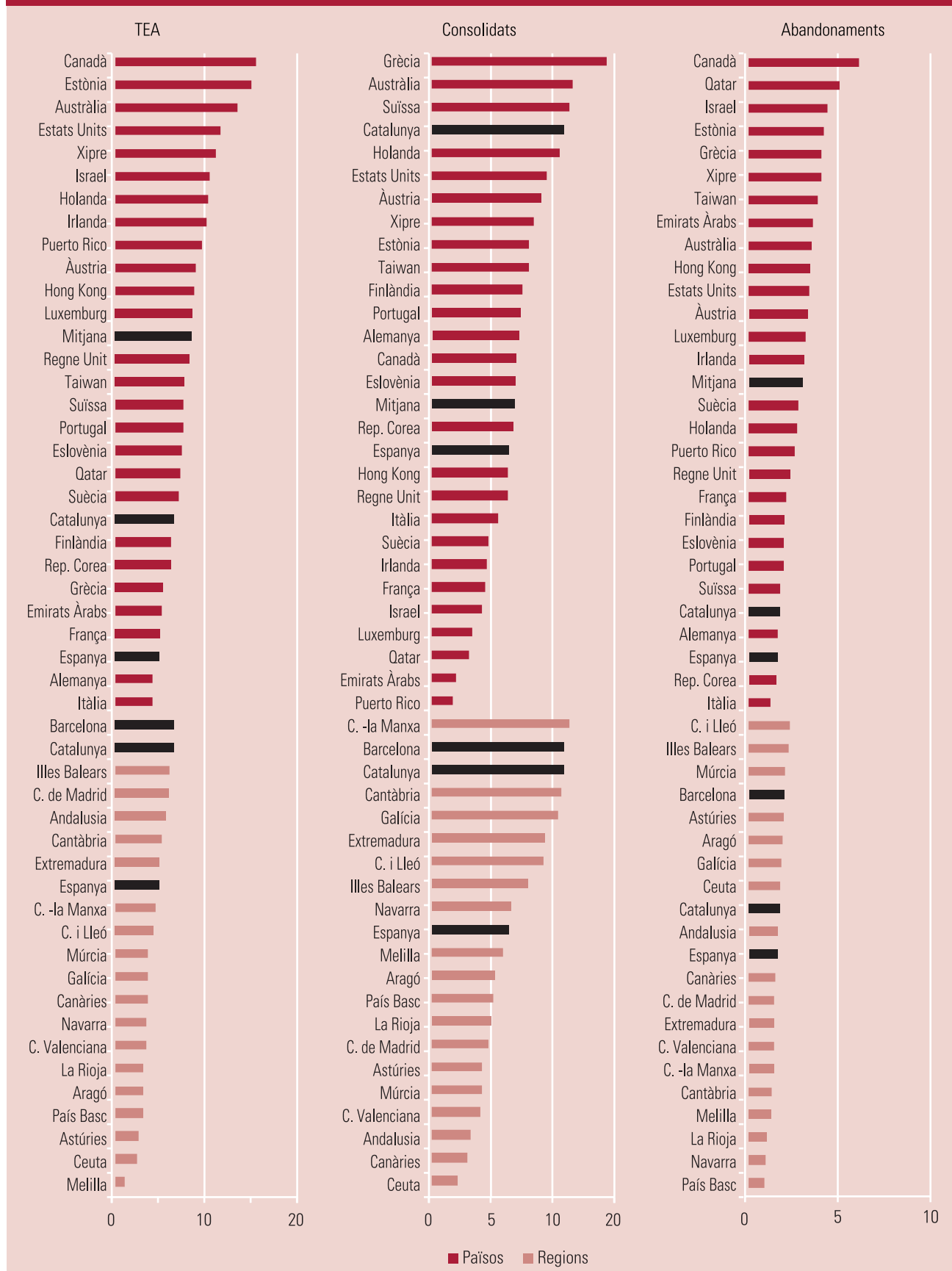
Gràfic 14. Relació entre l'indicador EEA (2016) i el nivell de desenvolupament mesurat en PIB per càpita (2015)

Gràfic 15. Posicionament de Catalunya a escala internacional (en comparació amb altres economies basades en la innovació) i respecte de les comunitats autònomes, en funció del percentatge d'emprenedors potencials, naixents i nous, 2016

Gràfic 16. Posicionament de Catalunya a escala internacional (en comparació amb altres economies basades en la innovació), i respecte de les comunitats autònomes, en funció del percentatge d'emprenedors en fase inicial (TEA) i consolidats, i de les persones involucrades en abandonaments d'empreses, 2016

Perfil empresarial i característiques de l'activitat emprenedora

Les característiques dels projectes empresarials naixents o en fase inicial determinen en últim terme la qualitat de l'emprenedoria en els aspectes de potencial de creixement, innovació o internacionalització, que, segons la majoria d'investigacions, són determinades per la motivació i formació de l'emprenedor.

Pel que fa a la motivació per emprendre, per crear una empresa pròpia, els resultats de 2016 confirmen el canvi de tendència que es va produir l'exercici anterior: la TEA per oportunitat es manté a un nivell similar a l'any anterior (gràfic 17). Així, la mitjana de TEA per oportunitat dels dos últims anys és a Catalunya de 3,5 mentre que la mitjana de 2012 a 2014 va ser de 2,7. Així mateix, si bé el percentatge d'emprenedors en fase inicial motivats per necessitat (gràfic 18) augmenta lleugerament, aquests mantenen el nivell al 25%, és a dir, set punts per sota de la mitjana dels anys anteriors. Ambdós indicadors es resumeixen a la ràtio empenedoria per oportunitat per empenedoria per necessitat (gràfic 19), que tot i que el 2016 disminueix lleugerament, el nivell encara és gairebé el doble dels anys anteriors. Si es comparen els perfils motivacionals de Catalunya amb els d'altres països basats en la innovació s'observa que en la mitjana dels dos últims anys la ràtio oportunitat/necessitat de Catalunya és 2,20 i en canvi a Espanya és d'1,58; als països de la UE basats en la innovació és de 2,24 i al conjunt de països basats en la innovació és de 2,43. És a dir, pel que fa al perfil motivacional de la creació d'empreses, els últims anys pràcticament es recuperen els nivells previs a la crisi i s'obtenen valors no gaire inferiors als dels països més avançats. S'arriba a conclusions similars si s'analitza l'evolució del percentatge que representa l'emprenedoria per necessitat sobre el total: la mitjana dels dos últims exercicis és de 24% a Catalunya, 30% a Espanya i 24% en països de la UE basats en innovació.

En aquest resum, per estudiar el nivell de formació dels emprenedors en fase inicial (TEA) ens hem basat en un únic indicador sintètic: el percentatge d'emprenedors en fase inicial que tenen estudis postsecundaris, és a dir, formació professional de segon grau, grau o postgrau. Tot i que el 2016 aquest percentatge baixi 5 punts percentuals (gràfic 20), la mitjana dels dos últims exercicis és del 53,5%, un valor semblant al d'abans de la crisi, gairebé nou punts superior a la mitjana dels anys 2012 al 2014, i superior en gairebé sis punts a Espanya i també superior en quatre punts als països de la UE. Malgrat tot, encara queda 3,5 punts per sota del conjunt de països basats en la innovació.

La millora que en els últims exercicis s'observa en perfil motivacional i en nivell de formació, encara no es reflecteix de manera apreciable en la qualitat de l'emprenedoria, en la qualitat dels nous projectes empresarials. Hom pot esperar, tot i així, que si es consoliden aquestes variables (motivació i formació) en els nivells actuals, l'impacte s'anirà reflectint a poc a poc en les característiques dels projectes de noves empreses. A continuació analitzarem breument cadascun dels elements que segons el projecte GEM permeten valorar la qualitat de l'emprenedoria en fase inicial.

Sobre el sector d'activitat (gràfic 21), observem altre cop un augment del pes dels serveis a empreses i s'arriba a un percentatge superior al d'Espanya i també al dels països basats en la innovació (34,6% a Catalunya, 25,1% a Espanya i 28,4% a països de la UE basats en la innovació). El pes dels serveis al consum augmenta amb molta intensitat durant la crisi i arriba a un 50% de mitjana, un percentatge que amb certes variacions es manté en els últims anys cinc punts per sobre dels països de la UE. Finalment, pel que fa al sector industrial o de transformació, s'observa al llarg de tota la sèrie una important pèrdua de pes que, malgrat que també passa en el conjunt de països basats en la innovació, a Catalunya té molta més intensitat. El percentatge mitjà que els nous projectes empresarials d'aquest sector representa en els dos últims exercicis és del 13,1%, més de set punts inferior a la mitjana dels primers anys de la sèrie i també més de set punts inferior a la mitjana dels dos últims anys dels països basats en la innovació. Tot i que es pot entendre que durant la crisi la creació d'empreses, molts cops per necessitat, es va materialitzar en el sector de serveis al consum, en què els

costos d'oportunitat i el capital necessari són usualment inferiors, ara és prioritari que s'intensifiqui la creació d'empreses amb més potencial de creixement i en sectors de més compromís.

En aquesta línia, el 2016 augmenta la mida mitjana estimada de les empreses catalanes noves i es passa de 2,38 treballadors per empresa a 2,64 treballadors. Això es deu al fet que encara que disminueix el tram d'1-5 treballadors, augmenta el de més de cinc treballadors. Sens dubte cal valorar molt positivament aquest canvi de tendència. Amb tot, la millora en aquest aspecte ha de continuar, ja que encara ens trobem molt lluny dels nivells previs a la crisi. D'aquesta manera, si comparem la mitjana dels anys previs a la crisi amb la dels dos últims anys s'observa que s'ha produït una disminució del pes de tots els trams (d'1 a 5 treballadors, de 6 a 19 i més de vint) i, en contrapartida, existeix un fort augment de la categoria sense treballadors, que puja vint punts en deu anys. Aquesta mateixa tendència l'observem també, tot i que amb menys intensitat, en l'ocupació esperada d'aquí a cinc anys. Així, si bé l'ocupació mitjana esperada en les noves empreses catalanes era de 5,24 treballadors en els anys previs a la crisi, la mitjana dels últims dos anys és de 4,03 treballadors.

Per facilitar les comparacions internacionals pel que fa a la dimensió de les empreses en fase inicial, hem introduït enguany quatre nous indicadors, i a continuació n'analitzarem breument els resultats. Amb referència a la proporció dels emprenedors en fase inicial (TEA) que tenen o esperen tenir d'aquí cinc anys algun treballador, la mitjana dels dos últims anys és a Catalunya del 60%, a Espanya del 59% i als països basats en la innovació del 73%. Amb referència a la proporció dels emprenedors en fase inicial (TEA) que esperen tenir d'aquí a cinc anys més de 5 treballadors, a Catalunya la mitjana dels dos últims anys és del 14,3%, a Espanya del 14,4% i als països basats en la innovació del 27,4%. Pel que fa a la proporció dels emprenedors en fase inicial (TEA) que esperen tenir d'aquí a cinc anys més de 19 treballadors, les mitjanes dels dos últims anys són a Catalunya del 2,3%, a Espanya del 3,2% i als països basats en la innovació de l'11,2%. Finalment, quant a les perspectives de creixement, la proporció dels emprenedors en fase inicial (TEA) que esperen incrementar l'ocupació en 10 treballadors o més i en més d'un 50%, és de mitjana dels dos últims anys a Catalunya del 5,7%, a Espanya del 6,5% i als països basats en la innovació del 16,7%.

El 2016 es produeix una important disminució de l'indicador del grau de novetat dels productes i serveis que ofereixen les noves empreses: la suma de les categories "completament innovadora" i "una mica innovadora" passa del 47,7% al 30% a Catalunya (gràfic 26). Si ens fixem en tota la sèrie veiem un decreixement lent d'aquest indicador: la mitjana dels anys anteriors a la crisi era del 42,4% i la dels dos últims anys, del 38,8%. A Espanya, la mitjana dels dos últims anys és del 35,4% i als països basats en la innovació, del 48,9%.

Observem també l'últim any una important disminució del grau de novetat de les tecnologies que utilitzen les noves empreses: la suma de les categories "última generació" i "menys de cinc anys" passa del 44,5% al 22,1% a Catalunya (gràfic 27). De tota manera, si s'analitzen les tendències i es fan les comparacions internacionals, les conclusions són completament diferents de les que hem descrit al paràgraf anterior quan hem parlat de la novetat de productes i serveis. Si, com en el cas anterior, ens fixem en tota la sèrie, veiem un clar augment en aquest indicador: la mitjana dels anys anteriors a la crisi era del 18,7% i la dels dos últims anys, del 33,3%. A Espanya, la mitjana dels dos últims anys és del 30,7% i als països basats en la innovació, del 33,5%.

El 2016 disminueix també la proporció dels emprenedors en fase inicial (TEA) de Catalunya que perceben tenir poques competències o cap en el mercat (passa de 49% a 41%). La mitjana dels onze anys considerats és del 47% a Catalunya, 45% a Espanya i 49% en els països de la UE basats en innovació.

Finalment, quant a l'orientació internacional dels emprenedors, els resultats són força similars als que s'observen des de fa uns quants anys (gràfic 28). D'aquesta manera, des de l'any 2009 fins avui els emprenedors en fase inicial (TEA) que no exporten representen xifres superiors al 70%, i els dos últims anys

arriben gairebé al 80%. La intensitat exportadora mitjana de les empreses en fase inicial de Catalunya ha anat disminuint al llarg de tota la sèrie fins que el 2016 ha arribat a una estimació del 5,5% de vendes a l'exterior sobre vendes totals. La intensitat exportadora mitjana estimada per als països basats en la innovació és superior al 19%.

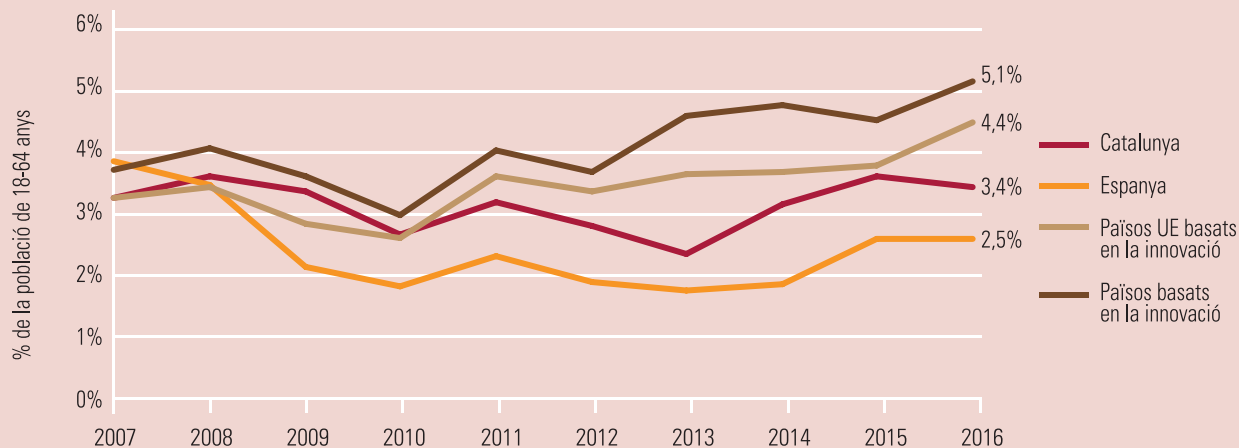
La qualitat de l'activitat emprenedora es reflecteix en el potencial que tenen els nous projectes empresarials de créixer i crear ocupació, que aquesta sigui de qualitat, d'innovar i d'internacionalitzar-se. Dos dels elements determinants de la qualitat de l'emprenedoria són el perfil motivacional de l'emprenedor, d'una banda, i el nivell de formació que té, de l'altra.

A Catalunya, els dos últims anys (2015 i 2016) s'observa un augment de l'emprenedoria per oportunitat: es recuperen els valors previs a la crisi i s'ateny una ràtio oportunitat/necessitat una mica inferior a la dels països més avançats. Pel que fa a la formació dels emprenedors en fase inicial, observem així mateix un clar avenç: el percentatge mitjà dels dos últims anys de nous empresaris amb formació postsecundària és del 53,5%, pràcticament a 3,5 punts del conjunt de països basats en la innovació.

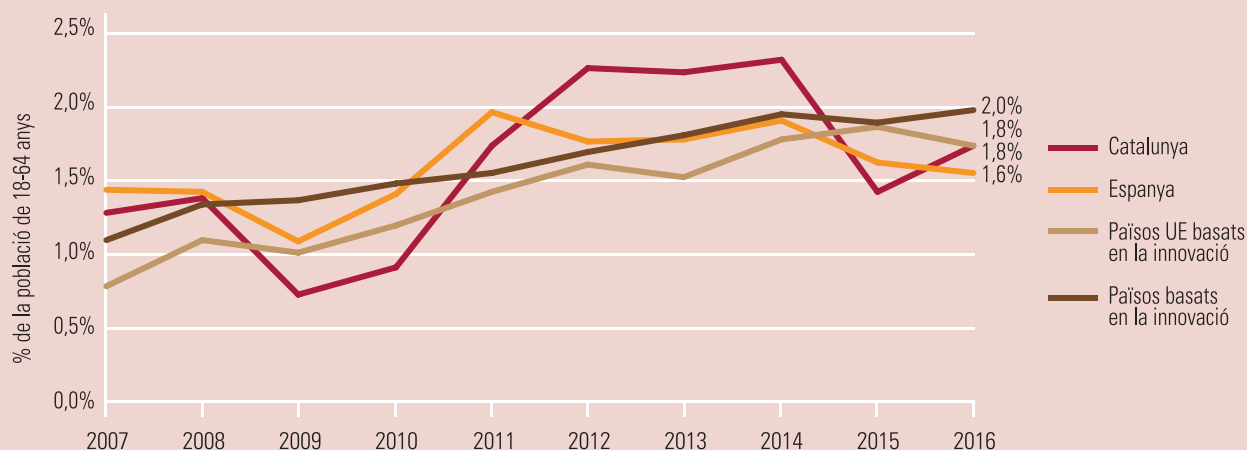
La millora que ens els dos últims exercicis s'observa en el perfil motivacional i en el nivell de formació dels nous emprenedors catalans encara no es reflecteix prou clarament en la qualitat de l'emprenedoria: la dimensió real i esperada de les empreses acabades de crear, el grau de novetat dels productes i serveis que ofereixen, la intensitat exportadora i el pes del sector transformador encara són netament inferiors als dels països basats en la innovació. Al contrari, pel que fa al grau de novetat de les tecnologies utilitzades i el pes del sector de serveis a les empreses, s'observen valors homologables als dels països més avançats.

En resum, els progressos que en els últims exercicis s'observen en perfil motivacional i nivell de formació encara no es reflecteixen apreciablement en la qualitat dels nous projectes empresarials. No obstant això, hom pot esperar que, si es consoliden aquestes millores, l'impacte que tindran s'anirà reflectint any rere any en avenços en la qualitat de l'emprenedoria.

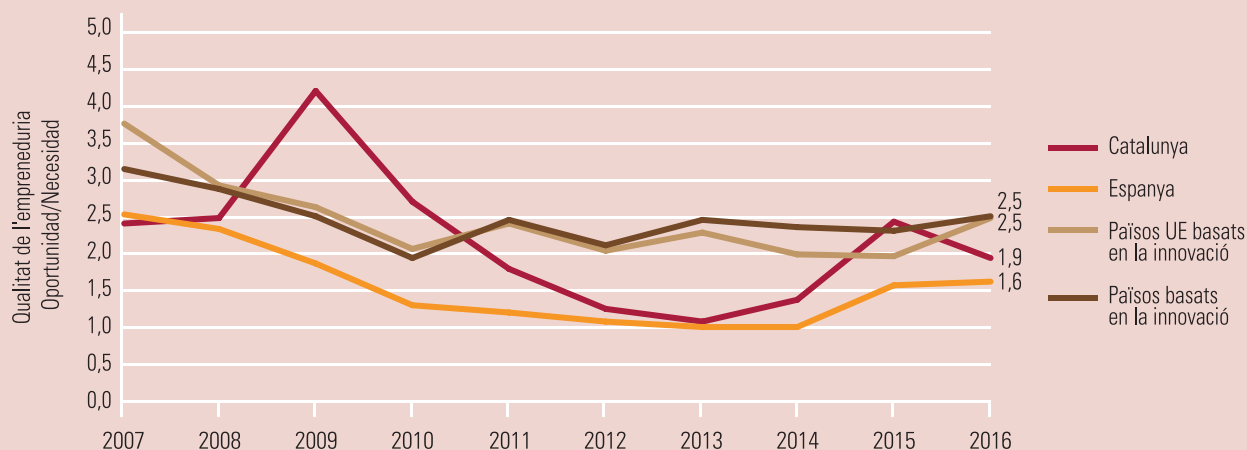
Gràfic 17. Evolució de l'índex TEA a Catalunya, Espanya, països de la UE basats en la innovació i tots els països basats en la innovació, durant el període 2007-2016, quan el motiu per emprendre és per oportunitat

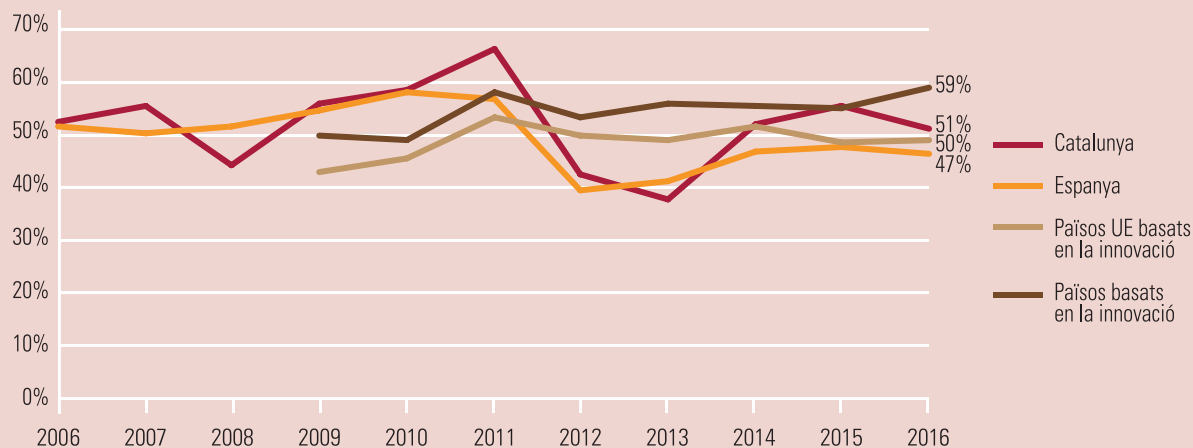
Gràfic 18. Evolució de l'índex TEA a Catalunya, Espanya, països de la UE basats en la innovació i tots els països basats en la innovació, durant el període 2007-2016, quan el motiu per emprendre és per necessitat

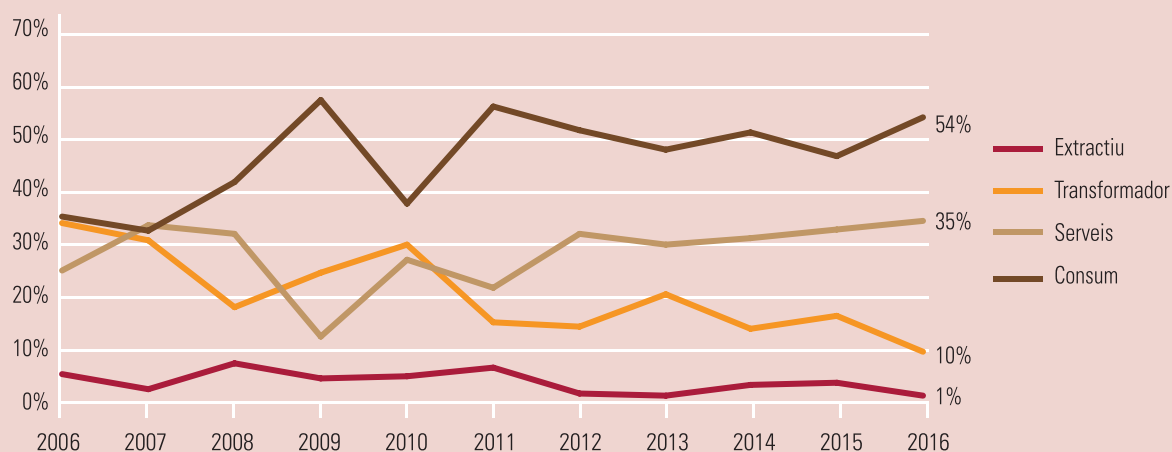
Gràfic 19. Evolució de la ràtio oportunitat/necessitat com un indicador de la qualitat emprendedora durant el període 2007-2016 a Catalunya, Espanya, països de la UE basats en la innovació i tots els països basats en la innovació

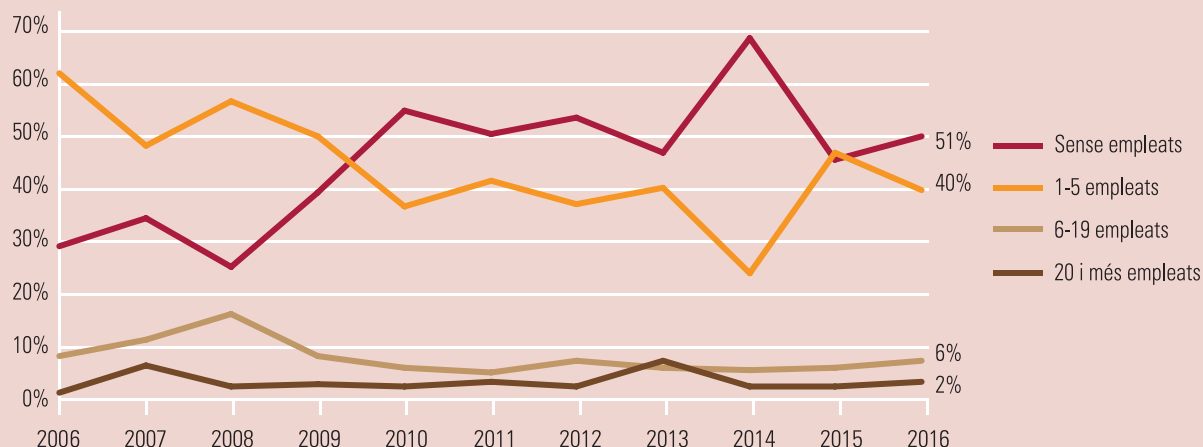
Gràfic 20. Evolució de la proporció d'emprenedors en fase inicial (TEA) amb estudis postsecundaris (grau i postgrau) a Catalunya, Espanya, països de la UE basats en la innovació i tots els països basats en la innovació durant el període 2006-2016

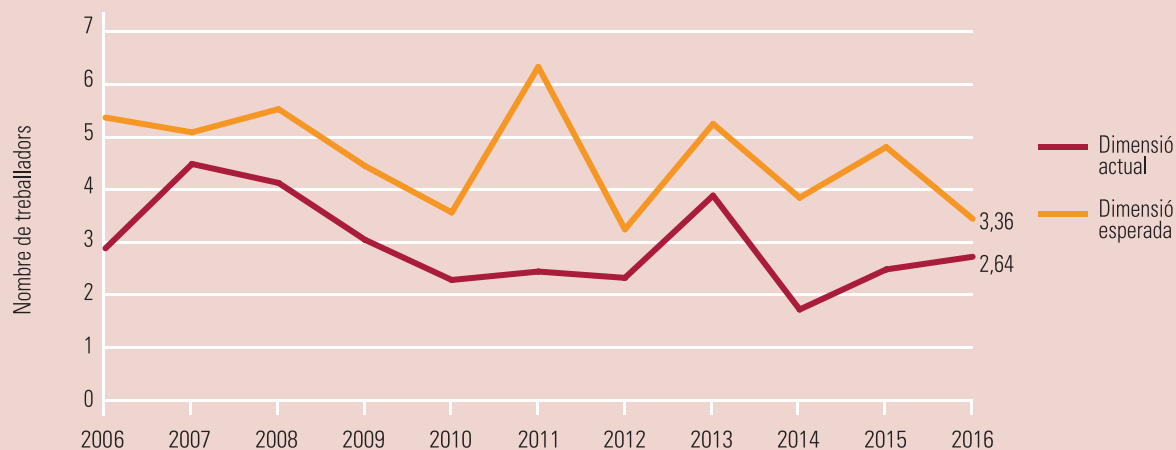
Gràfic 21. Evolució dels emprenedors en fase inicial (TEA) a Catalunya segons el sector d'activitat dels seus projectes de negoci en el període 2006-2016

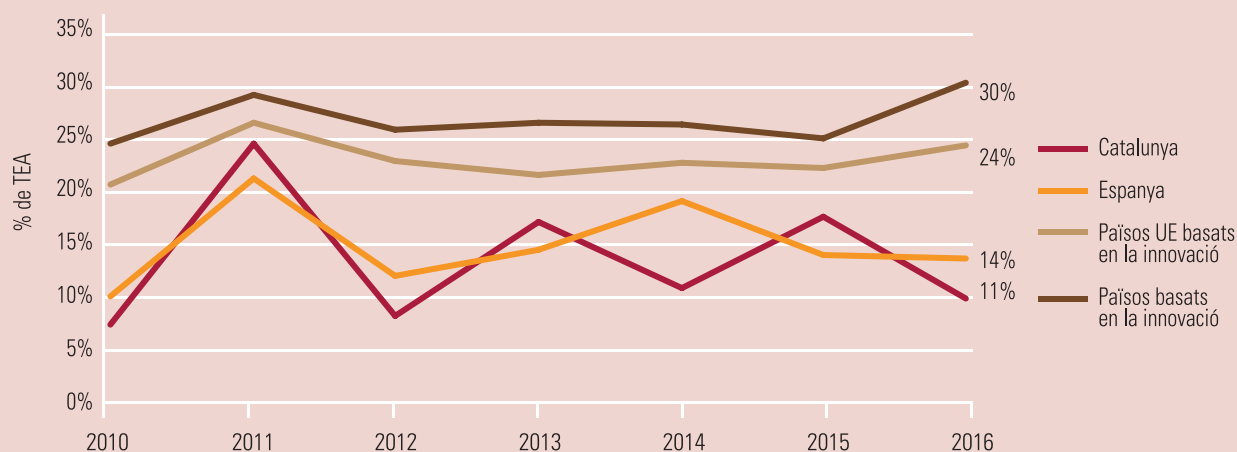
Gràfic 22. Evolució dels emprenedors en fase inicial (TEA) a Catalunya segons el volum en llocs de treball dels seus projectes de negoci en el període 2006-2016

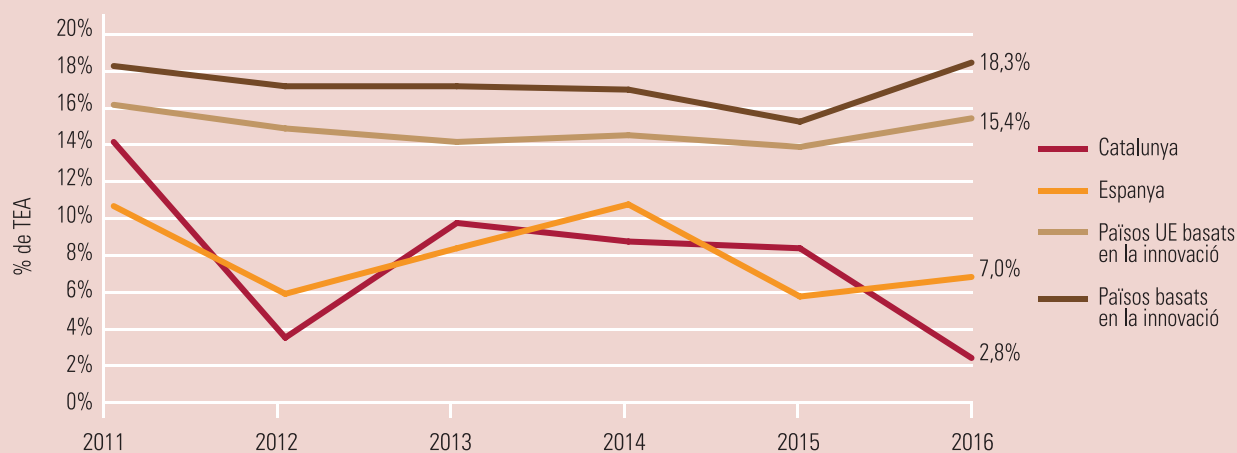
Gràfic 23. Evolució per als emprenedors en fase inicial (TEA) de Catalunya de la dimensió mitjana actual i esperada d'aquí a cinc anys dels seus projectes empresarials. Període 2006-2016

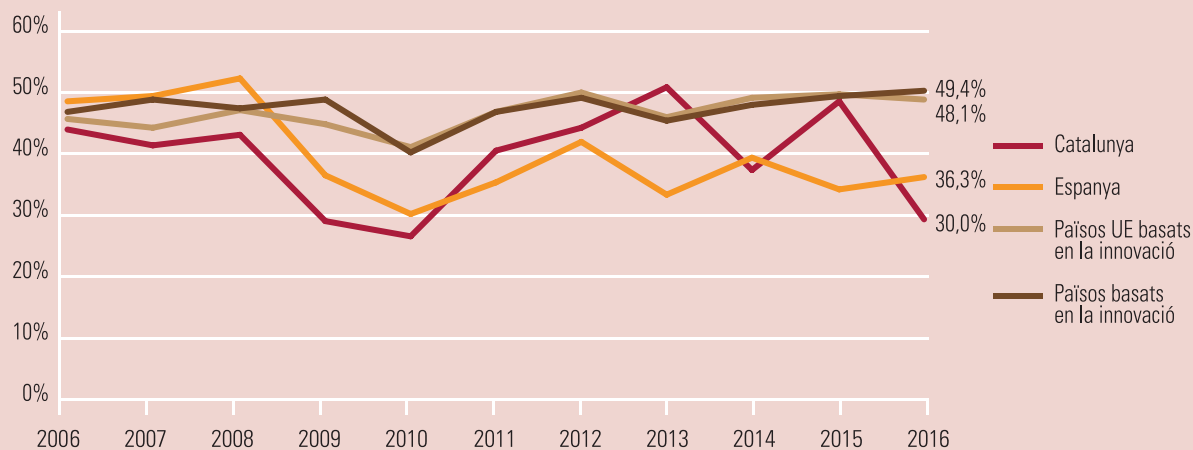
Gràfic 24. Proporció dels emprenedors en fase inicial (TEA) que esperen tenir d'aquí a cinc anys més de 5 treballadors a Catalunya, Espanya, països de la UE basats en la innovació i tots els països basats en la innovació, 2010-2016

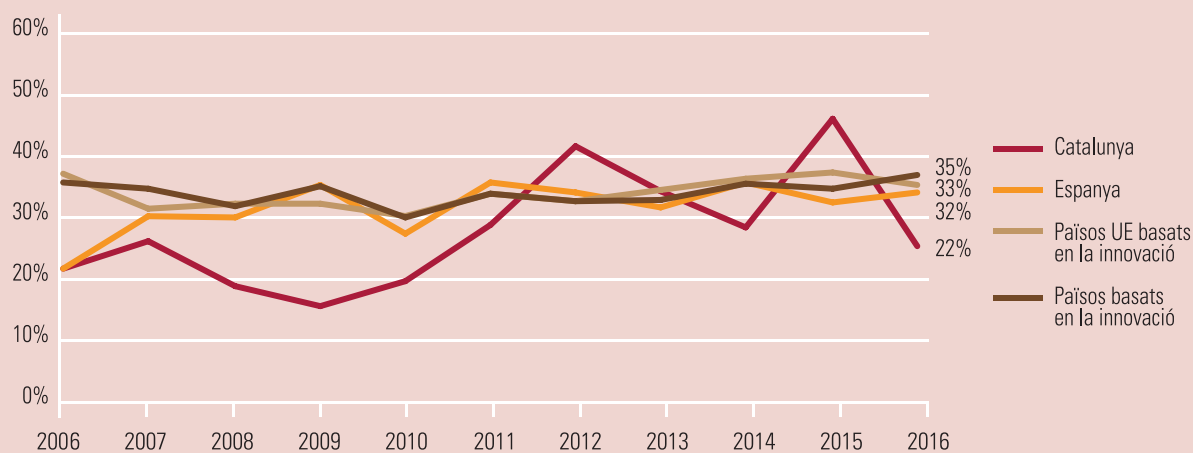
Gràfic 25. Proporció dels emprenedors en fase inicial (TEA) que esperen incrementar l'ocupació en 10 treballadors o més i en més d'un 50% a Catalunya, Espanya, països de la UE basats en la innovació i tots els països basats en la innovació, 2011-2016

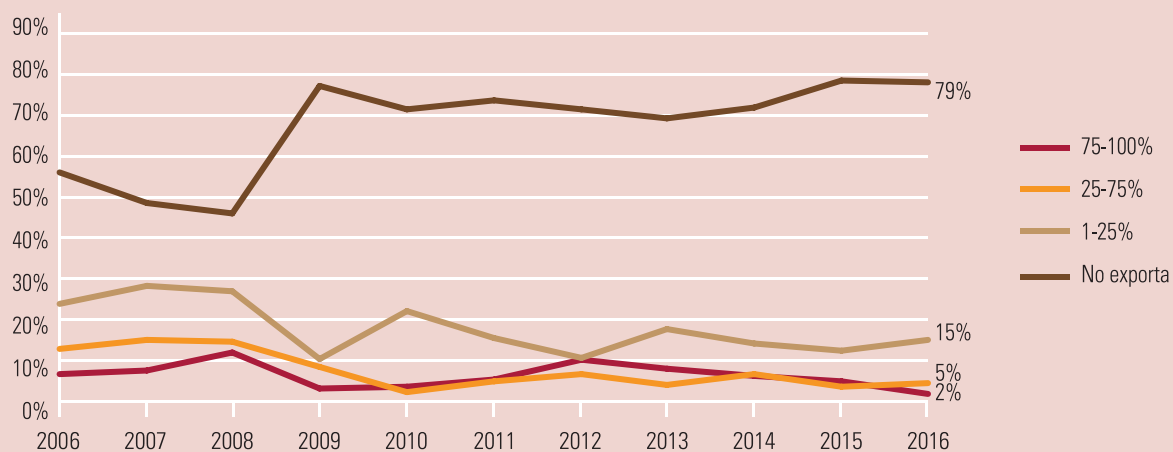
Gràfic 26. Proporció dels emprenedors en fase inicial (TEA) a Catalunya, Espanya, països de la UE basats en la innovació i tots els països basats en la innovació que atribueixen als seus productes un cert grau de novetat (completament o una mica innovadors). Període 2006-2016

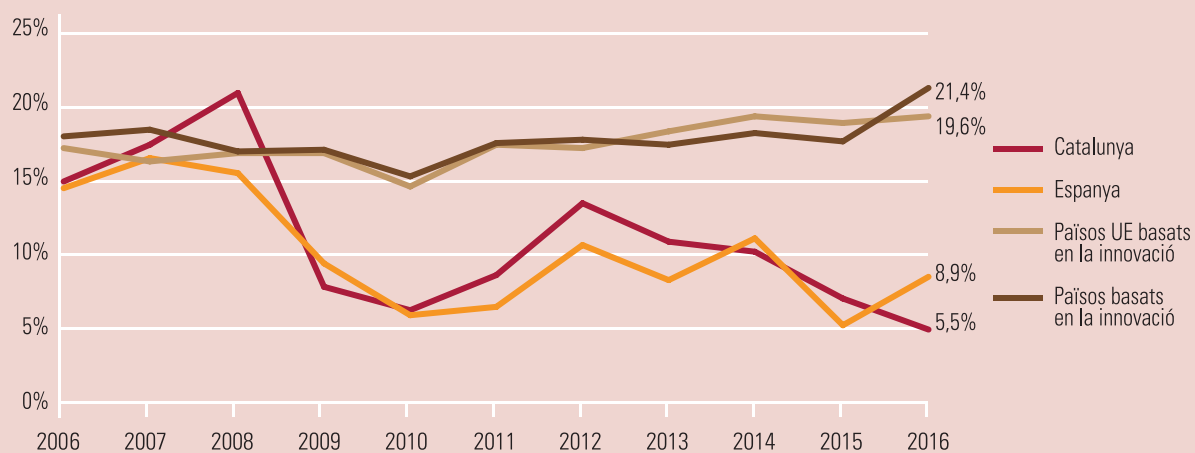
Gràfic 27. Proporció dels emprenedors en fase inicial (TEA) a Catalunya, Espanya, països de la UE basats en la innovació i tots els països basats en la innovació que consideren les seves tecnologies innovadores (cinc anys o menys). Període 2006-2016

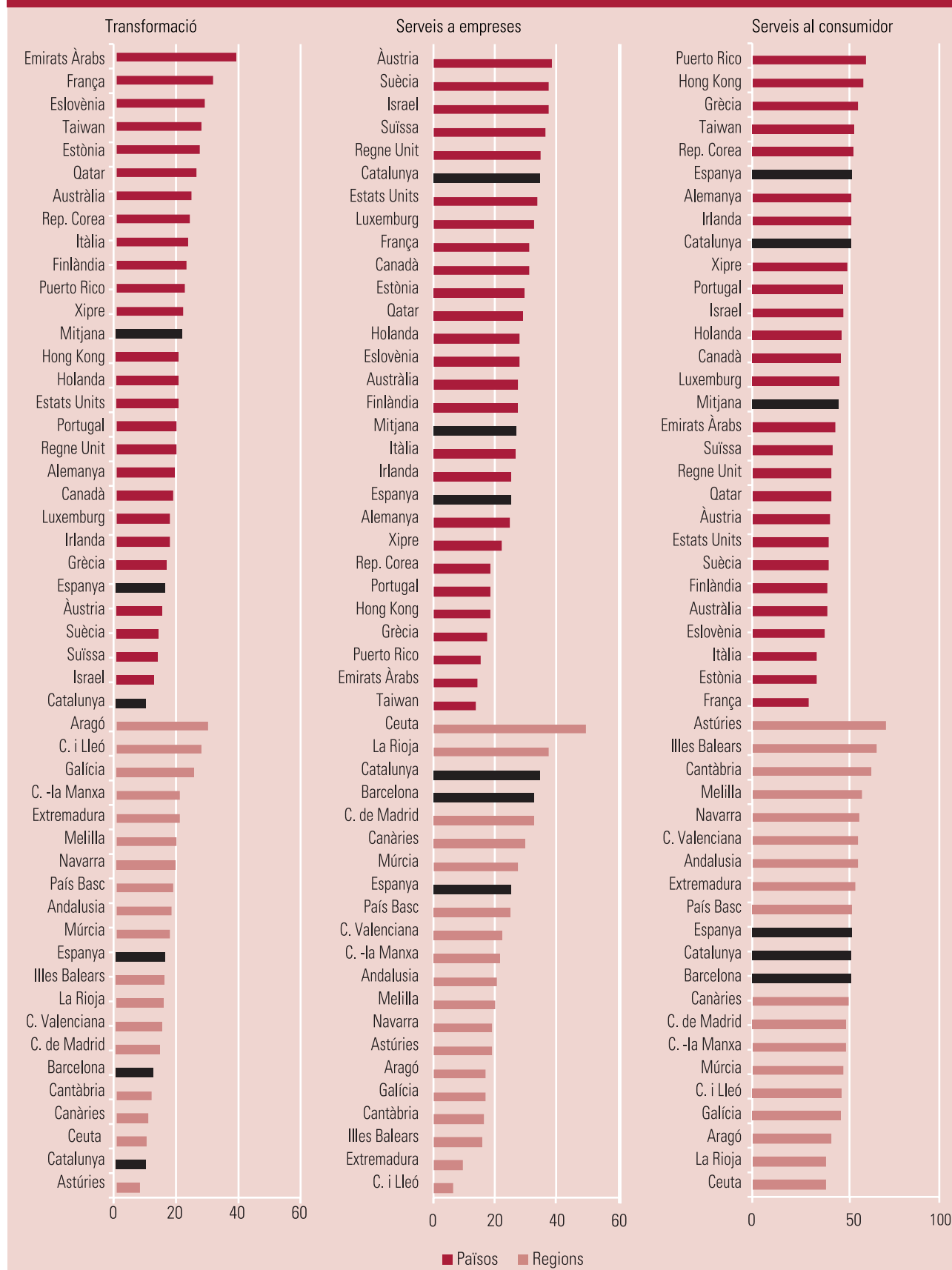
Gràfic 28. Evolució dels emprenedors en fase inicial (TEA) a Catalunya segons l'orientació internacional en el període 2006-2016

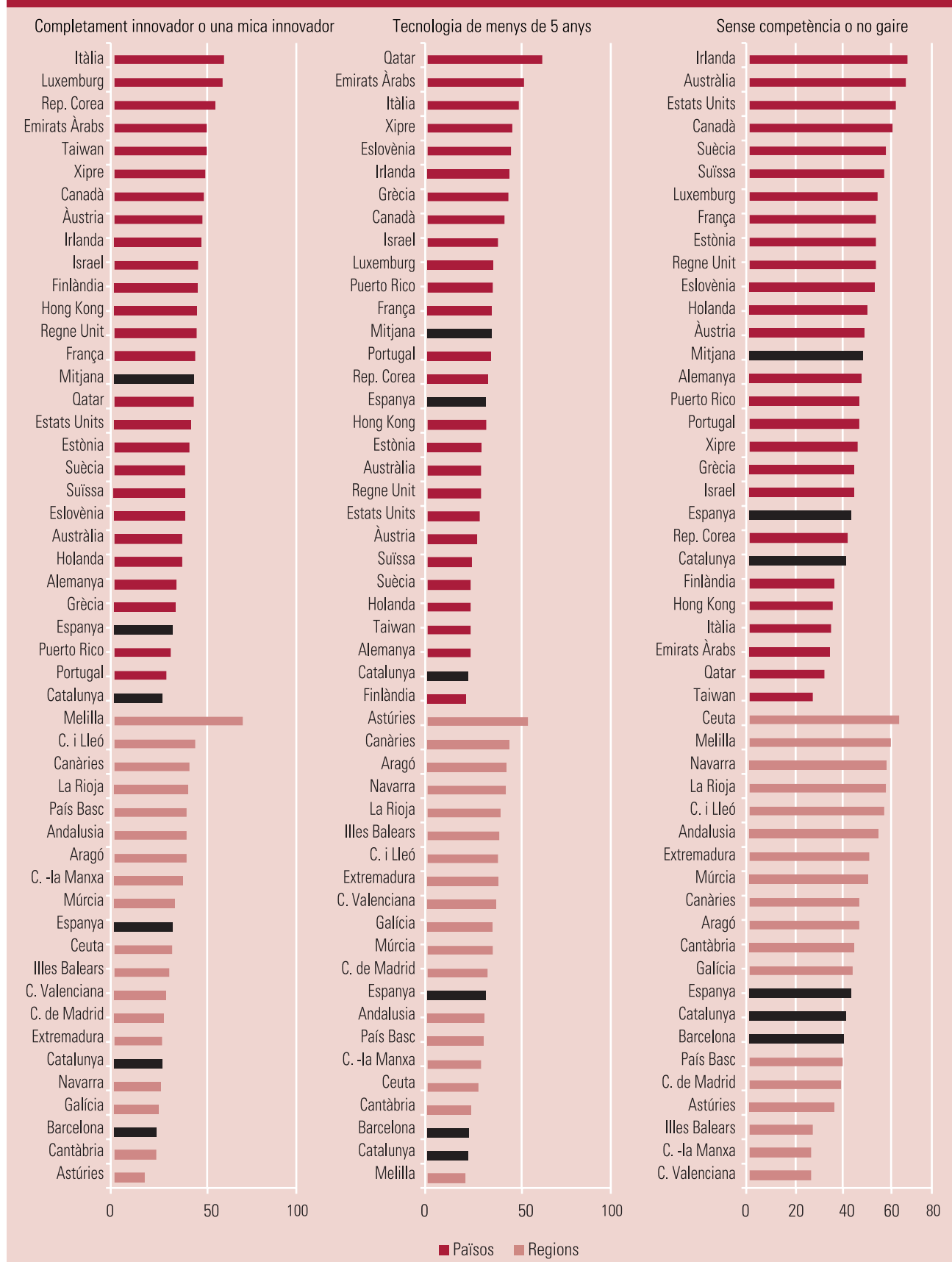
Gràfic 29. Estimació de la intensitat exportadora (en %) dels emprenedors en fase inicial (TEA) a Catalunya, Espanya, països de la UE basats en la innovació i tots els països basats en la innovació en el període 2006-2016

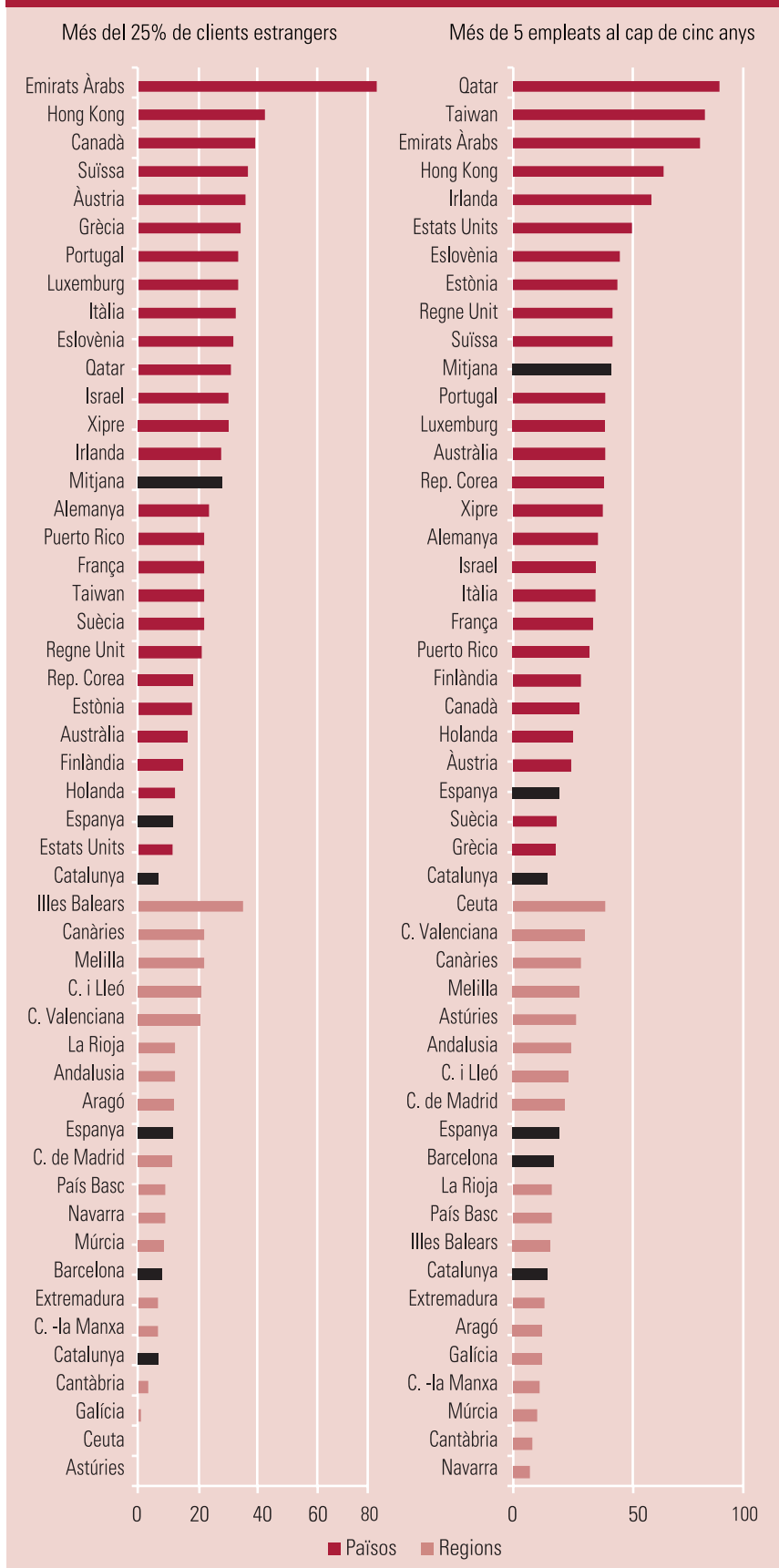
Gràfic 30. Posicionament de Catalunya a escala internacional (en comparació amb altres economies basades en la innovació), i respecte de les comunitats autònomes, en funció del percentatge d'emprenedors en fase inicial (TEA) amb negocis als sectors de transformació, serveis orientats a empreses i serveis orientats al consum el 2016

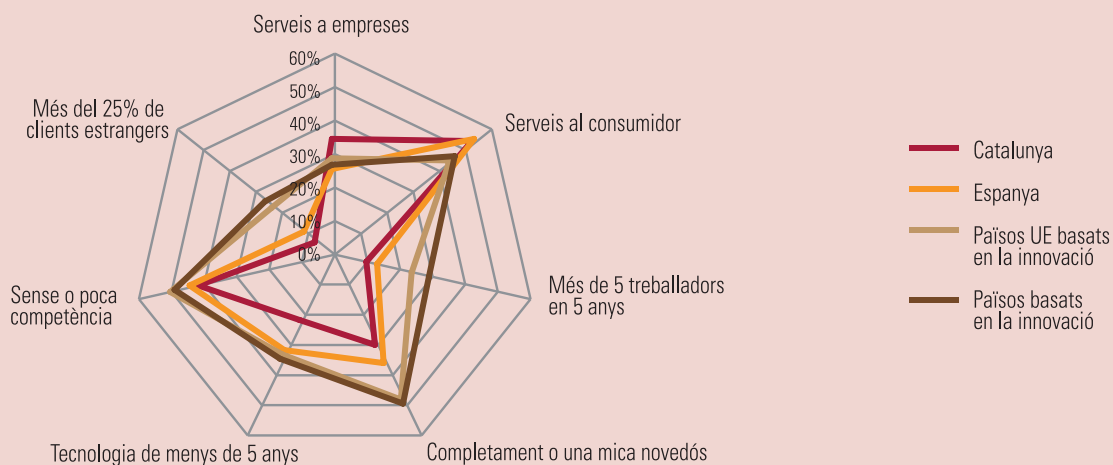
Gràfic 31. Posicionament de Catalunya a escala internacional (en comparació amb altres economies basades en la innovació), i respecte de les comunitats autònomes, en funció del percentatge d'emprenedors en fase inicial (TEA) amb negocis que el 2016 oferien un producte completament innovador o una mica innovador, que feien servir tecnologies de menys de cinc anys d'antiguitat i que no tenien gens de competència, o molt poca.

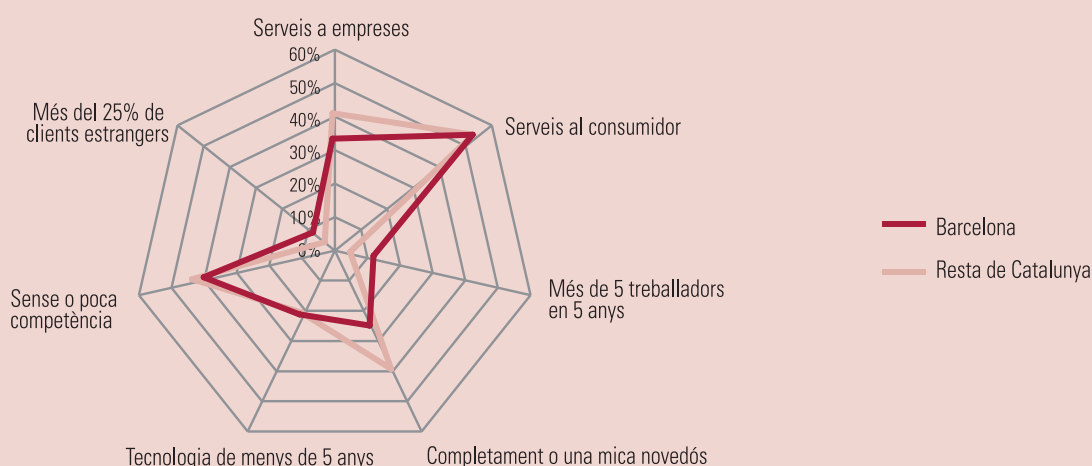
Gràfic 32. Posicionament de Catalunya a escala internacional (en comparació amb altres economies basades en la innovació), i respecte de les comunitats autònomes, en funció del percentatge d'emprenedors en fase inicial (TEA) amb negocis que el 2016 tenien més del 25% de clients a l'exterior i que esperaven tenir més de 5 treballadors en cinc anys

Gràfic 33. Posicionament de Catalunya en comparació amb la mitjana d'Espanya, països de la UE basats en la innovació i tots els països basats en la innovació respecte de les principals característiques de l'activitat emprendedora en fase inicial (TEA) el 2016

Gràfic 34. Posicionament de Barcelona en comparació amb la mitjana de la resta de Catalunya el 2016 respecte de les principals característiques de l'activitat emprendedora en fase inicial (TEA) el 2016

Perfil de les persones involucrades en el procés emprendedor

Quant al perfil de les persones involucrades en el procés emprendedor, l'any 2016 la mitjana d'edat dels emprendors potencials i naixents és de 39 anys, i la dels nous és de 40 anys. Ara bé, el grup d'edat predominant varia segons la fase del procés emprendedor: a la franja de 18-24 anys predominen els potencials, a la de 25-34 destaquen els naixents, a la de 35-44 hi ha una distribució força similar entre els diferents grups d'emprendors, a la de 45-54 destaquen els consolidats i a la de 55-64 predomina el percentatge dels que abandonen.

S'ha de destacar que la TEA del conjunt d'emprendors catalans joves (18-34 anys) ha augmentat considerablement el 2016 fins a situar-se al 9,5%, després del descens durant la crisi i una certa recuperació en els últims anys. Aquest augment la situa més de tres punts per sobre de la TEA dels joves espanyols (6,2%) i molt a la vora del nivell existent als països de la UE basats en la innovació i del conjunt de països del món amb economies basades en la innovació (9,9%) (gràfics 35 i 36).

En aquesta mateixa línia, el percentatge de joves emprenedors (18-34 anys) que estan en fase inicial (TEA) i consolidats que declaren que perceben oportunitats a l'entorn, així com els que consideren que emprendre genera un bon estatus social i econòmic, és superior al dels madurs (35-64 anys).

D'altra banda, la distribució per gènere mostra que l'any 2016 la TEA dels homes és del 7,9% i la de les dones se situa al 6,0%. Val la pena assenyalar que aquest valor de la TEA femenina catalana és superior al d'Espanya (4,7%), és igual que el dels països de la UE basats en la innovació (6,0%) i està una mica per sota de la TEA femenina del conjunt de països basats en la innovació (6,8%). A la demarcació de Barcelona aquest índex és superior (6,2%) al de la mitjana catalana (gràfic 37).

També es pot destacar el creixement el 2016 de la TEA de les emprenedores de 18-34 anys, després de tres anys de descens continuat, que ha arribat al 8,1%, i així mateix s'observa una disminució de les emprenedores de 35-64 anys, que aquest any tenen una TEA del 5,1%.

Quant al nivell de renda, el 2016 es manté un valor superior de la TEA del grup d'emprenedors en el terç superior de renda (més de 30.000€ anuals) al de la TEA dels altres dos terços. Tot i així, la TEA del terç superior (11,4%) perd 0,6 punts percentuals respecte de l'any anterior, mentre que s'observa un gran creixement del terç del mig (de 20.001 a 30.000 €), que passa del 6,3% al 9,6%, així com un descens del 4,4% al 3,5% del terç inferior (de 0 a 10.000 €).

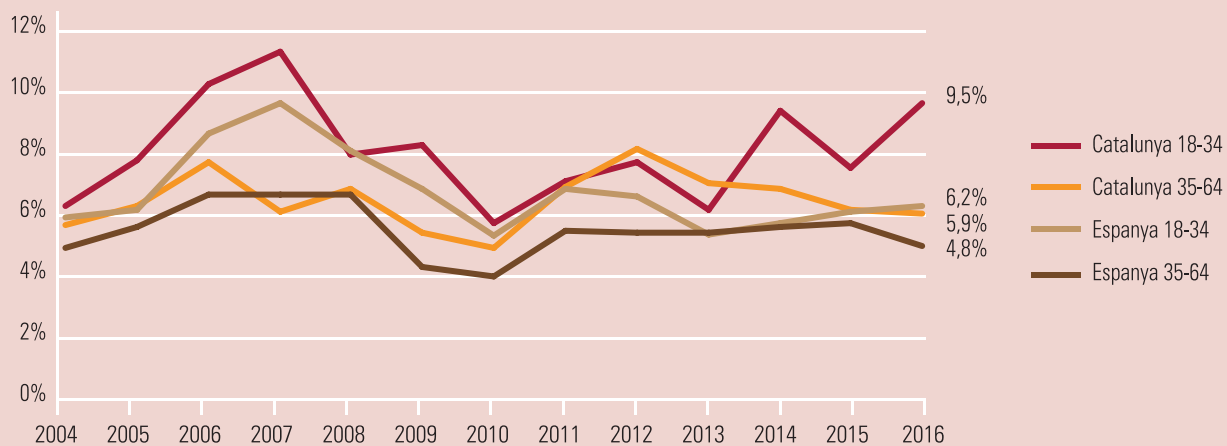
Respecte de la situació laboral prèvia a involucrar-se en activitats emprenedores, és important indicar que el pes dels emprenedors en fase inicial que estaven prèviament desocupats, després de passar d'una TEA del 2,1% el 2009 al 6,3% el 2013, ha disminuït els tres últims anys i el 2016 baixa fins al 2,0%.

La TEA dels emprenedors catalans joves (18-34 anys) augmenta considerablement el 2016 fins al 9,5%, cosa que la situa per sobre de la TEA dels joves espanyols (6,2%) i molt a prop del nivell existent als països més avançats (9,9%).

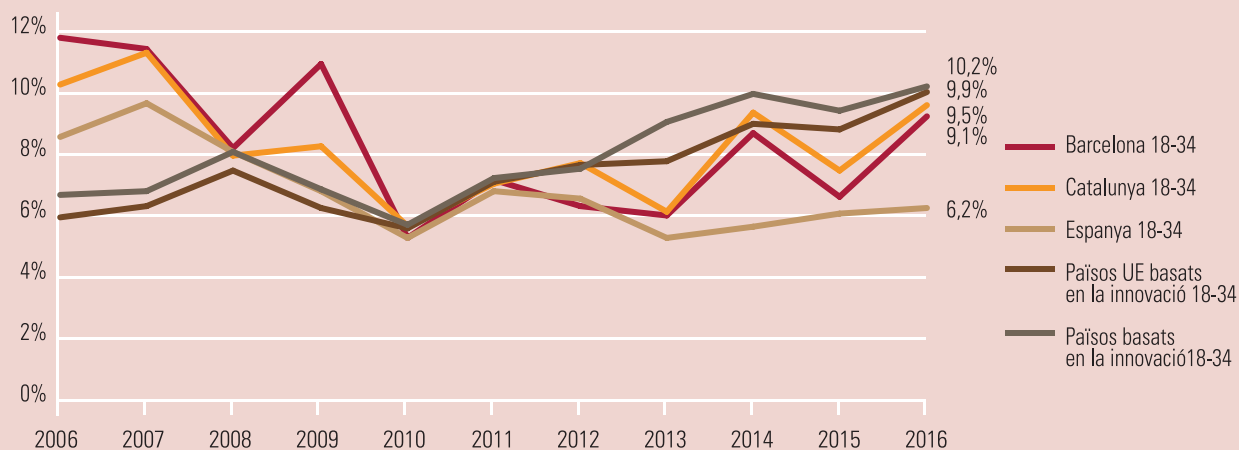
La TEA femenina catalana és del 6,0% el 2016, per sobre de la d'Espanya (4,7%) i una mica per sota de la dels països més avançats (6,8%). La TEA de les emprenedores catalanes joves (18-34 anys) augmenta el 2016, després de tres anys de descens continuat, i arriba al 8,1%.

La TEA dels emprenedors en fase inicial que estaven prèviament desocupats, després de passar del 2,1% el 2009 al 6,3% el 2013, ha disminuït els tres últims anys i el 2016 baixa fins al 2,0%.

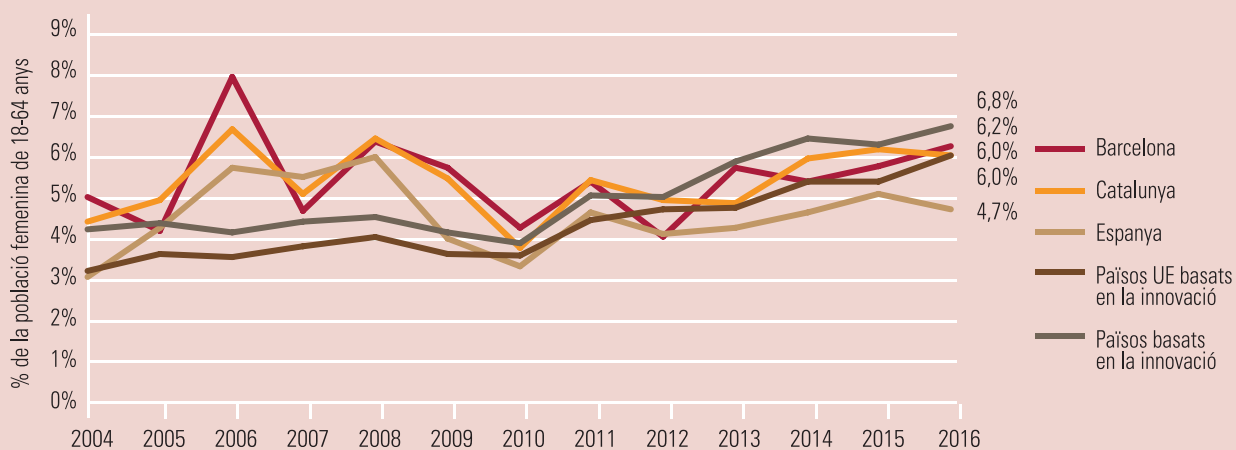
Gràfic 35. Evolució de l'índex TEA per edat (18-34 anys i 35-64) a Catalunya i Espanya en el període 2004-2016

Gràfic 36. Evolució de l'índex TEA de joves (18-34 anys) a Barcelona, Catalunya, Espanya, països de la UE basats en la innovació i tots els països basats en la innovació, durant el període 2006-2016

Gràfic 37. Evolució de la TEA femenina a Barcelona, Catalunya, Espanya, països UE basats en la innovació i tots els països basats en la innovació, durant el període 2004-2016

Entorn emprenedor i implicacions

Per als experts enquestats, han millorat lleugerament respecte del 2015 les condicions de l'entorn per emprendre, encara que continuen essent poc favorables, tal com es desprèn del fet que han valorat la majoria de les variables (9 de 12) amb puntuacions inferiors a 5 (escala Likert de l'1 al 9). Consideren que, de la mateixa manera que durant els últims anys, es disposa d'una bona infraestructura física i de serveis (6,19), així com d'infraestructura comercial i professional (5,52). També valoren positivament els programes promoguts per organismes públics (5,19), la majoria dels quals són d'àmbit local i autonòmic. Les que han rebut una puntuació més baixa també s'assemblen a les dels últims anys: educació i formació emprenedora a l'etapa escolar (3,28); polítiques públiques: emprenedoria com a prioritat i suport a l'emprenedoria (3,79); finançament per a emprenedors (3,89) i polítiques públiques associades amb impostos, regulacions i burocràcia (3,93).

Tot i la bona valoració que es fa de la infraestructura física i de serveis, alguns experts destaquen dos aspectes que cal millorar: la qualitat dels polígons i l'adequació a la nova realitat d'indústria urbana o serviindústria (hi ha un excés d'oferta inadequada, que no s'adapta a la demanda real), i la disponibilitat d'habitatges de lloguer per atraure i retenir talent.

Els principals obstacles assenyalats a Catalunya el 2016 coincideixen amb els del 2014 i 2015: accés al finançament (71%), polítiques públiques (53%) i capacitat emprenedora (26%). El tema del finançament és recurrent durant els últims anys, i sempre ocupa de manera destacada el primer lloc entre els obstacles a l'activitat emprenedora. Malgrat tot, a Catalunya la seva incidència ha anat disminuint, del 89% el 2014 al 71% el 2016, per bé que encara és 26 punts superior al d'Europa (45%). Quant a polítiques públiques, s'esmenten fonamentalment aspectes relacionats amb impostos, desgravacions i costos de seguretat social. Respecte a la capacitat emprenedora, a més d'assenyalar que l'emprenedor sol tenir un desconeixement en general de les àrees clau de l'empresa, s'ha emfatitzat que sovint li manca orientació de màrqueting i que no té habilitats comercials. Relacionat amb el paràgraf anterior, s'assenyala que els emprenedors, freqüentment, més que finançament el que necessiten són clients.

I els suports més destacables han estat: programes públics (37%); suport financer (29%); transferència d'R+D (29%); la situació del mercat laboral (26%) i l'obertura del mercat (23%). Convé subratllar, també, que la incidència de la crisi econòmica com un factor que empeny l'emprenedoria ha decaigut més de la meitat, del 33% el 2014 al 14% el 2016.

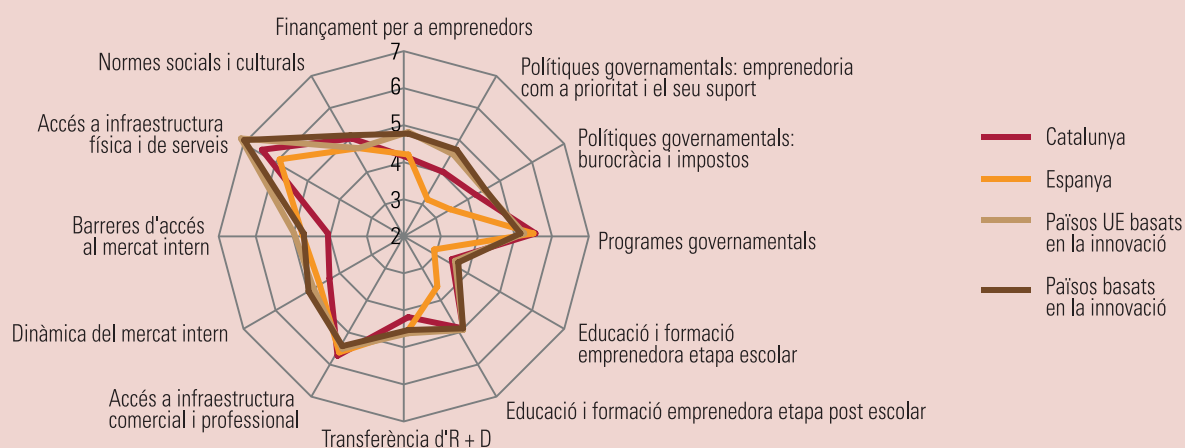
Les principals recomanacions per a la millora de les condicions de l'entorn de l'activitat emprenedora són les mateixes que els últims anys: polítiques públiques (59%), suport financer (47%), programes d'institucions públiques (38 %) i educació i formació (35%). Que coincideixen, encara que amb diferent intensitat, amb les d'Europa: polítiques públiques (53%), educació i formació (44%), suport financer (32%) i programes públics (23%). D'altra banda, el suport financer ha perdut incidència, 23 punts en quatre anys; ha passat del 70% el 2012 al 47% actual.

Igual que en anys anteriors, s'incideix en la necessitat de més qualitat de les iniciatives emprenedores i de volum més gran de les empreses, clau per al canvi i regeneració del teixit productiu i per a la millora de la productivitat. Respecte de la qualitat, és fonamental que l'emprenedor estigui capacitat i que la motivació sigui per oportunitat. En la millora de la productivitat hi té un paper rellevant la mida i el sector, i per això un dels objectius de les polítiques i programes públics hauria de ser el creixement de les empreses, especialment de sectors industrials d'alt component estratègic i que tinguin un efecte tractor per a altres sectors. En aquesta línia, que el Parlament de Catalunya hagi aprovat el juliol passat el *Pacte nacional per la indústria* és un pas en la línia adequada.

S'ha produït una lleugera millora en comparació amb el 2015 pel que fa a les condicions de l'entorn per emprendre. Es valoren positivament la infraestructura física i de serveis, la infraestructura comercial i professional i els programes promoguts per organismes públics.

Les principals recomanacions per a la millora de les condicions de l'entorn de l'activitat emprendedora són les mateixes que els últims anys: polítiques públiques (59%), suport financer (47%), programes d'institucions públiques (38 %) i educació i formació (35%).

Gràfic 38. Valoració mitjana dels experts sobre les condicions de l'entorn per emprendre a Catalunya, Espanya, països de la UE basats en la innovació i tots els països basats en la innovació, 2016

Annex 1. Quadre de Comandament Integral GEM Catalunya, 2016

Percepcions de la població de 18-64 anys entrevistada sobre els valors, les actituds, les habilitats, experiències i intencions emprenedores	2015	2016	Canvi pp
Percep models de referència (coneix emprenedors)	35,7%	34,2%	-1,5
Percep oportunitats per emprendre en els propers sis mesos	26,5%	30,0%	3,5
Reconeix en si mateix habilitats i coneixements necessaris per emprendre	46,6%	50,8%	4,2
La por davant del fracàs és un obstacle per emprendre	41,2%	41,3%	0,1
Considera que la majoria de la població preferiria tenir el mateix nivell de vida	75,3%	70,8%	-4,5
Ha manifestat la intenció d'emprendre en els propers tres anys	7,5%	6,2%	-1,3
Ha abandonat una activitat per tancar-la o traspasar-la	1,0%	1,8%	0,8
Ha actuat com a inversor informal o com a <i>business angel</i>	4,4%	3,4%	-1,0
TEA: Percentatge de la població de 18-64 anys involucrada en iniciatives emprenedores d'una antiguitat entre 0 i 3,5 anys	2015	2016	Canvi pp
TEA Total (naixents + nous)	6,4%	7,0%	0,6
TEA Emprenedors naixents	2,7%	2,3%	-0,4
TEA Emprenedors nous	3,7%	4,6%	0,9
TEA Femenina (sobre total de població femenina de 18-64 anys)	6,2%	6,0%	-0,2
TEA Masculina (sobre total de població masculina de 18-64 anys)	6,7%	7,9%	1,2
Distribució de la TEA, presa com el 100%	2015	2016	Canvi pp
TEA per necessitat (iniciatives creades per manca d'alternatives de feina)	17,9%	22,9%	5,0
TEA per oportunitat (iniciatives que aprofiten un negoci detectat)	80,5%	76,4%	-4,1
TEA per un altre motiu (iniciatives creades per altres motius)	1,6%	0,7%	-0,9
TEA del sector extractiu o primari	3,9%	1,5%	-2,4
TEA del sector transformador	16,4%	9,8%	-6,6
TEA del sector de serveis a empreses	32,8%	34,6%	1,8
TEA del sector orientat al consum	46,8%	54,1%	7,3
TEA sense treballadors	46,4%	51,1%	4,7
TEA d'1-5 treballadors	47,6%	40,4%	-7,2
TEA de 6-19 treballadors	4,8%	6,4%	1,6
TEA de 20 treballadors i més	1,2%	2,1%	0,9
TEA iniciatives completament innovadores en producte o servei	13,3%	8,6%	-4,7
TEA iniciatives sense competència en el seu principal mercat	9,4%	5,7%	-3,7
TEA iniciatives que utilitzen tecnologies que fa menys d'un any que són al mercat	18,0%	5,0%	-13,0
TEA iniciatives que exporten més del 25%	8,2%	6,0%	-2,2
TEA iniciatives amb expectativa de més 5 treballadors en 5 anys	18,0%	10,7%	-7,3
EEA: Percentatge de la població de 18-64 anys que ha desenvolupat/liderat iniciatives intraprenedores en els últims 3 anys	2015	2016	Canvi pp
EEA	1,5%	3,2%	1,7
Valoració dels experts sobre les condicions de l'ecosistema empenedor espanyol (escala Likert: d'1 a 9)	2015	2016	Canvi pp
Finançament per a emprenedors	3,5	3,9	0,4
Polítiques governamentals: empenedoria com a prioritat i el seu suport	3,9	3,8	-0,1
Polítiques governamentals: burocràcia i impostos	3,3	3,9	0,6
Programes governamentals	5,2	5,2	0,0
Educació i formació empenedora etapa escolar	3,4	3,3	-0,1
Educació i formació empenedora etapa postescolar	4,5	4,7	0,2
Transferència d'R+D	3,8	4,1	0,3
Existència i accés a infraestructura comercial i professional	5,1	5,5	0,4
Dinàmica del mercat intern	4,3	4,2	0,0
Barreres d'accés al mercat intern	4,2	4,0	-0,2
Existència i accés a infraestructura física i de serveis	5,9	6,2	0,3
Normes socials i culturals	4,7	4,8	0,0

Annex 2. Quadre de Comandament Integral GEM Barcelona, 2016

Percepcions de la població de 18-64 anys entrevistada sobre els valors, les actituds, les habilitats, experiències i intencions emprenedores	2015	2016	Canvi pp
Percep models de referència (coneix emprenedors)	35,8%	33,5%	-2,3
Percep oportunitats per emprendre en els propers sis mesos	27,8%	30,4%	2,6
Reconeix en si mateix habilitats i coneixements necessaris per emprendre	46,8%	51,5%	4,7
La por davant del fracàs és un obstacle per emprendre	40,6%	41,0%	0,4
Considera que la majoria de la població preferiria tenir el mateix nivell de vida	75,1%	71,2%	-3,9
Ha manifestat la intenció d'emprendre en els propers tres anys	7,1%	6,5%	-0,6
Ha abandonat una activitat per tancar-la o traspasar-la	1,0%	2,0%	1,0
Ha actuat com a inversor informal o com a <i>business angel</i>	4,1%	3,1%	-1,0
TEA: Percentatge de la població de 18-64 anys involucrada en iniciatives emprenedores d'una antiguitat d'entre 0 i 3,5 anys	2015	2016	Canvi pp
TEA Total (naixents + nous)	6,1%	7,0%	0,9
TEA Emprenedors naixents	2,6%	2,3%	-0,3
TEA Emprenedors nous	3,6%	4,8%	1,2
TEA Femenína (sobre total de població femenina de 18-64 anys)	5,7%	6,2%	0,5
TEA Masculina (sobre total de població masculina de 18-64 anys)	6,6%	7,8%	1,2
Distribució de la TEA, presa com el 100%	2015	2016	Canvi pp
TEA per necessitat (iniciatives creades per manca d'alternatives de feina)	19,9%	24,3%	4,4
TEA per oportunitat (iniciatives que aprofiten un negoci detectat)	79,0%	75,7%	-3,3
TEA per un altre motiu (iniciatives creades per altres motius)	1,1%	0%	-1,1
TEA del sector extractiu o primari	2,2%	1,0%	-1,2
TEA del sector transformador	17,8%	12,3%	-5,5
TEA del sector de serveis a empreses	33,4%	32,7%	-0,7
TEA del sector orientat al consum	46,6%	54,0%	7,4
TEA sense treballadors	45,0%	47,3%	2,3
TEA d'1-5 treballadors	48,3%	43,0%	-5,3
TEA de 6-19 treballadors	6,7%	6,9%	0,2
TEA de 20 treballadors i més	0,0%	2,8%	2,8
TEA iniciatives completament innovadores en producte o servei	11,1%	8,8%	-2,3
TEA iniciatives sense competència en el seu principal mercat	12,3%	7,8%	-4,5
TEA iniciatives que utilitzen tecnologies que fa menys d'un any que són al mercat	16,7%	6,8%	-9,9
TEA iniciatives que exporten més del 25%	8,1%	7,3%	-0,8
TEA iniciatives amb expectativa de més 5 treballadors en 5 anys	18,9%	12,5%	-6,4

